

Strategie integrované spolupráce česko-polského
příhraničí CZ.3.22/3.1.00/11.02547

Analýza kompetencí české státní správy a samosprávy

Objednatel:

Královéhradecký kraj

Zpracovatel:

Mgr. Damian Czudek

Mgr. Michal Koziel

Centrum Prawa Polskiego / Centrum polského práva
Veveří 70, 602 00 Brno, Czech Republic
info@centrumpp.org, www.centrumpp.org

Osnova:

I. Analýza kompetencí české státní správy a samosprávy na centrální, krajské a obecní úrovni ve vybraných oblastech:

- Cestovní a turistický ruch (marketing, služby, infrastruktura)
- Památky (Památková péče), kulturní, sportovní a volnočasové aktivity
- Dopravní infrastruktura (Silnice, železnice, letiště, vodní doprava, cyklotrasy/trasy, hraniční přechody)
- Dopravní obslužnost (Veřejná doprava a nákladní přeprava)
- Životní prostředí (Ochrana ovzduší přírody a krajiny, výroba energie, vodohospodářská a odpadová infrastruktura)
- Rozvoj podnikatelského prostředí s důrazem na inovace (zakládání ekonomických subjektů, podpora exportu, podpora zahraničních investic – např. investiční pobídky)
- Výzkum a vývoj (typy entit, finanční podpora, ochrana duševního vlastnictví)
- Vzdělávací systém (MŠ, ZŠ, SŠ, VOŠ, VŠ, celoživotní učení, další profesní vzdělávání)
- Zdravotnictví
- Sociální služby
- Trh práce (instituce a politiky trhu práce)
- Veřejná správa (kompetence, možnosti mezinárodní spolupráce veřejnoprávních entit)

II. Executive summary s tabulkou s kompetencemi na centrální, krajské a obecní úrovni.

III. Stručná analýza nejdůležitějších navrhovaných změn v Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1082/2006 ze dne 5. Července 2006 o evropském seskupení pro územní spolupráci.

Obsah

I.

Analýza kompetencí české státní správy a samosprávy na centrální, krajské a obecní úrovni ve vybraných oblastech.....	1
1. Úvod	2
2. Pojem veřejné správy v České republice	3
3. Organizace veřejné správy	5
Ústavní zakotvení	5
Organizační principy veřejné správy	5
Subjekty veřejné správy a její vykonavatelé (úřady, orgány).....	6
Pravomoc a působnost.....	7
4. Státní správa a její kompetence	8
Prezident	8
Vláda.....	8
Ústřední orgány státní správy	9
Územní orgány veřejné správy se všeobecnou působností (výkon přenesené působnosti)	18
Územně dekoncentrované (specializované) orgány státní správy.....	18
5. Samospráva a její pravomoci.....	21
Územní samospráva	21
Orgány územních samosprávných celků	22
1. Orgány obce	22
2. Orgány kraje	29
Orgány zájmové samosprávy.....	34
6. Charakteristika kompetencí dle jednotlivých oblastí a úrovní organizace veřejné správy	35
6.1 Cestovní a turistický ruch (marketing, služby, infrastruktura)	35
6.2 Památky (památková péče), kulturní, sportovní a volnočasové aktivity.....	39
6.3 Dopravní infrastruktura (silnice, železnice, letiště, vodní doprava, cyklostezky/trasy, hraniční přechody). Dopravní obslužnost (veřejná doprava a nákladní přeprava).....	47
6.4 Životní prostředí	61
6.5 Rozvoj podnikatelského prostředí s důrazem na základní inovace (zakládání ekonomických subjektů, podpora exportu, podpora zahraničních investic – např. investiční pobídky)	68
6.6 Výzkum a vývoj (typy entit, finanční podpora, ochrana duševního vlastnictví).....	72
6.7 Vzdělávací systém (MŠ, ZŠ, SŠ, VOŠ, VŠ, celoživotní učení, další profesní vzdělávání).....	76

6.8 Zdravotnictví.....	82
6.9 Sociální služby.....	85
6. 10 Trh práce (instituce a politiky trhu práce).....	91
6.11 Veřejná správa (kompetence, možnosti mezinárodní spolupráce veřejnoprávních entit).....	95
II.	
Executive summary - tabulka s kompetencemi na centrální, krajské a obecní úrovni	98
III.	
Analýza nejdůležitějších změn v navrhovaném Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1082/2006 ze dne 5. července 2006 o evropském seskupení pro územní spolupráci.....	104
1. Evropské seskupení pro územní spolupráci	105
2. Charakteristika Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1082/2006 ze dne 5. července 2006 o evropském seskupení pro územní spolupráci	106
3. Analýza nejdůležitějších navrhovaných změn	107
4. Analýza jednotlivých změnových ustanovení se stručným komentářem	108
5. Zhodnocení.....	112
POUŽITÁ LITERATURA.....	114
Odborná literatura	114
Právní předpisy.....	114
Elektronické zdroje	117

I.

Analýza kompetencí české státní správy a samosprávy na centrální, krajské a obecní úrovni ve vybraných oblastech

1. Úvod

Při zpracování této analýzy jsme vycházeli zejména z platného práva České republiky, mezinárodních smluv, kterými je Česká republika vázána, práva Evropské unie, odborné literatury, poznatků vědy správního a ústavního práva.

2. Pojem veřejné správy v České republice

Veřejnou správu lze definovat jako projev realizace veřejné moci ve státě, která se projevuje prostřednictvím správy společnosti, správy státu jako celku ale i jeho územních jednotek (tu označuje jako správu veřejných záležitostí zorganizovaných ve stát) a dále také prostřednictvím tzv. veřejnoprávní samosprávné moci. Již z výše uvedeného vyplývá, veřejná správa v sobě zahrnuje jednak tzv. státní správu a jednak tzv. samosprávu.

V rovině státní činnosti lze veřejnou správu vymezit i negativně. Veřejná správa to jsou ty činnosti, které zbydou po odečtené činnosti zabezpečovaných mocí zákonodárnou a soudní. Činnosti veřejné správy mohou být charakteru

- výkonného a nařizovacího – zajišťuje se provádění norem a v jejich mezích se cíleně stabilizuje chování;
- podzákoného charakteru - dovoleno je pouze to, co umožňuje zákon, tj. mezi jinými, že o právech a povinnostech osob lze rozhodovat pouze na základě zákona a v jeho mezích.

Pod pojmem moc chápeme schopnost vnutit jinému určitý způsob chování, a pokud je tento způsob chování porušen, lze požadované chování vynutit a případně také porušitele potrestat. Výkon veřejné moci pak představuje veřejnou správu, kterou dělíme na:

- moc státní,
- zbývající veřejnou moc v užším slova smyslu.

Státní moc je součástí veřejné moci, kterou disponuje sám stát a prostřednictvím státního mechanismu ji zabezpečuje. V případě veřejné moci v užším slova smyslu se jedná o moc svěřenou státem v příslušném rozsahu subjektům nestátního charakteru, aby spravovaly veřejné záležitosti. Bude se jednat zejména o subjekty územní samosprávy.

Pojem veřejné správy můžeme chápat v dvojím smyslu, a to:

- v tzv. organizačním smyslu ji chápeme jako orgány veřejné správy, resp. správní orgány,

- v tzv. funkčním pojetí se jedná o výkon veřejné správy jakožto výkon podzákoné a nařizovací činnosti těchto orgánů.

Kromě veřejné správy rozlišujeme také soukromou správu. Veřejná správa je správou veřejných záležitostí, ve veřejném zájmu, kterou vykonávají subjekty k tomu nadané pravomocí, a to z titulu svého postavení jako veřejnoprávních subjektů. Soukromá správa je správou soukromých záležitostí směřující k vlastnímu cíli stanovenému na základě svobodné vůle subjektů a soukromými subjekty realizovaná.

Rozlišování správy na veřejnou a soukromou je významné s ohledem na funkční pojetí veřejné správy. V některých případech budou výkon veřejné správy zabezpečovat také subjekty se soukromoprávním postavením.

Lze tedy uzavřít, že veřejnou správu mohou vykonávat následující subjekty:

- stát (státní správa);
- veřejnoprávními korporacemi, tj. územní samospráva (obce, kraje) a zájmová samospráva (komory, svazky, grémia). Smyslem je podílet se na zabezpečení výkonu správy státu. Jedná se o přenesení výkonu veřejné správy tam, kde to zákon umožňuje či přímo stanoví (tzv. přenesená působnost). Jedná se o doplňkovou činnost územně samosprávných celků k výkonu samosprávných činností. V současnosti v souladu s trendem decentralizace dochází stále častěji k přenosu úkolů veřejné správy na veřejnoprávní korporace.
- soukromoprávními subjekty, a to v případě, pokud si veřejnoprávní subjekty zadají výkon veřejných služeb, které by měly samy vykonávat u soukromoprávních subjektů. Takováto činnost je nadále veřejnou správou, neboť je vykonávána ve veřejném zájmu a za veřejné prostředky (veřejné finance). Takovýto soukromoprávní poskytovatel služeb se musí řídit veřejnoprávními podmínkami.

3. Organizace veřejné správy

Ústavní zakotvení

Co se týče organizace veřejné správy, je třeba poznamenat, že je v podstatě závislá zejména na moci zákonodárné ve státě, neboť v souladu s ustanovením čl. 79 odst. 1 Ústavy České republiky lze ministerstva a jiné správní úřady zřídit a stanovit jejich působnost pouze zákonem. Stejně tak v případě samosprávy, kde v souladu s ustanovením čl. 99 a následujících Ústavy České republiky se Česká republika člení na obce, jakožto základní územně samosprávné celky a kraje – vyšší územně samosprávné celky, a tyto lze také vytvořit, a nebo zrušit, dokonce pouze ve formě ústavního zákona. Z toho tedy vyplývá, že o organizaci, ale i činnosti, tj. jednotlivých kompetencích orgánů veřejné správy rozhoduje ve svém důsledku vždy zákonodárny sbor, tj. Parlament České republiky (Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky a Senát Parlamentu České republiky).

Organizační principy veřejné správy

Každý systém, aby byl relativně stabilní a také přehledný a předvídatelný, což je pro správu státu nesmírně důležité, musí stát na určitých principech, na základě kterých rozlišujeme tzv. organizačně technické systémy veřejné správy:

- Systém centralizované, decentralizované.

Pokud hovoříme o centralizaci a decentralizaci budeme mít na mysli rozdělení rozhodovacích pravomocí. V případě centralizovaného systému je pravomoc je soustředěna hlavně u organizačně nejvyššího článku a centrální subjekt zasahuje do veškerých správních činností z pozice nadřazenosti. Decentralizovaná bude činnost, pokud vyšší organizační jednotka relativně natrvalo pověřuje nižší jednotku rozhodováním určitých otázek.

- Systémy koncentrované, dekoncentrované. Koncentrace veřejné správy představuje soustředění výkonu veřejné správy v rámci organizační struktury jednoho veřejně - mocenského subjektu. Dekoncentrace je pak rozdělením výkonu veřejné správy na více organizačních jednotek v rámci organizační

struktury jednoho veřejně - mocenského subjektu. Rozlišujeme koncentraci a dekoncentraci vertikální a horizontální. Horizontální dekoncentrace znamená rozdělení působnosti a pravomoci mezi organizační složky na stejné úrovni, tedy stojící vedle sebe. Na příklad o horizontální dekoncentraci ve veřejné správě se jedná v případě rozdělení výkonné moci mezi jednotlivými ministerstvy jako organizačními složkami státu na stejné úrovni.

- Systém územní a rezortní. Územní princip nám vymezuje působnost určitého orgánu k vymezenému území, přičemž tento princip je typický pro územní samosprávu. Odvětvový princip je založený na tzv. lineárních útvarech a struktuře.
- Systém monokratický a kolegiální. Zde bude záležet na tom, zda je orgán navenek představován jednou osobou (typické pro státní správu) nebo k rozhodnutí je potřeba určitá souhlasná společná vůle (typicky samospráva).
- Systém volební a jmenovací. Toto rozdělení reflektuje způsob ustanovování správních orgánů, a to volbou nebo jmenováním.

Subjekty veřejné správy a její vykonavatelé (úřady, orgány)

V rámci organizace veřejné správy můžeme rozlišit subjekty a vykonavatelé. Za subjekt veřejné správy můžeme označit odpovědného nositele veřejné správy, tj. toho, komu zákon přiznává působnost a pravomoc v oblasti veřejné správy a také odpovědnost za její výkon (výjimka v případě prezidenta). Vykonavatelem veřejné správy je orgán nebo jiný oprávněný zástupce vykonávající veřejnoprávní činnost.

Ústředním subjektem veřejné správy a hlavou státu je **prezident**, jehož postavení je upraveno Ústavou České republiky v rámci úpravy moci výkonné ve státě.

Druhým v pořadí vrcholným orgánem moci výkonné je **vláda**.

Ve veřejné správě lze rozlišit následující subsystémy subjektů:

- Ústřední orgány státní správy;
- Územní orgány veřejné správy se všeobecnou působností;
- Územně dekoncentrované (specializované) orgány státní správy;
- Orgány zájmové samosprávy.

Pravomoc a působnost

Jako základní pojmy v souvislosti s charakteristikou organizace veřejné správy je nutné uvést a vydefinovat působnost a pravomoc, které musí mít vymezen každý subjekt či vykonavatel veřejné správy.

Působnost bývá zpravidla charakterizována jako okruh svěřených úkolů respektive okruh společenských vztahů, jenž může subjekt nebo vykonavatel veřejné správy regulovat. Rozlišuje se přitom působnost věcná, územní a osobní. Uvnitř tohoto okruhu pak subjekt působnosti realizuje svoji pravomoc, jíž se rozumí soubor instrumentů, nástrojů k plnění svěřených úkolů (tedy zejména pravomoc vydávat normativní právní akty nebo individuální právní akty, uzavírat veřejnoprávní smlouvy, provádět dozor či kontrolu a v neposlední řadě i provádět výkon rozhodnutí).

4. Státní správa a její kompetence

Prezident

Prezident republiky je hlavou státu a ústředním subjektem veřejné správy a výkonné moci ve státě. Avšak jeho pravomoci nejsou pouze exekutivního charakteru vůči veřejné správě, ale svými rozhodnutími může také zasahovat do moci soudní a to zejména nepřímo např. prostřednictvím amnestie nebo v případě jmenování soudců, ale také v rámci zákonodárné moci, kdy podepisuje zákony (byť se jedná spíše o formální akt, z historie je patrné, že i tohoto institutu se dá využít pro ovlivnění určitých skutečností). Obdobně tomu bude v případě jmenování premiéra a vlády, ústavních soudců,

Prezident české republiky je volen v rovných, tajných a přímých volbách občany. Volba je dvoukolová a do druhého kola postupují dva kandidáti s nejvyšším počtem hlasů, pokud v prvním kole jeden z kandidátů nezískal nadpoloviční většinu všech platných hlasů. Důležité je říci, že není z výkonu své funkce odpovědný. Volební období trvá 5 let a úřadu se prezident ujme složením slibu.

Vláda

Vláda je kolegiální orgán, který rozhoduje formou usnesení, k jejichž přijetí je třeba nadpoloviční většiny členů kabinetu. Skládá se z předsedy, místopředsedů a ministrů.

Předsedu vlády jmenuje prezident republiky a na jeho návrh jmenuje a odvolává ostatní členy vlády a pověřuje je řízením ministerstev nebo jiných úřadů.

Je oprávněna vydávat obecně závazné normativní správní akty, jakožto možnost přímé regulace vůči subjektům stojícím vně veřejné správy, tzn. může tak upravovat podmínky a také ovlivňovat podmínky pro poskytování činnosti veřejné správy v předmětných oblastech (viz. osnova) - k provedení zákona a v jeho mezích je vláda oprávněna vydávat nařízení. Nařízení podepisuje předseda vlády a příslušný člen vlády.

Obrovské možnosti pro ovlivňování činnosti veřejné správy má vláda v podobě rozhodování a přerozdělování veřejných financí, jakožto tvůrce a předkladatel ke schválení Poslanecké sněmovně České republiky státního rozpočtu ve formě zákona. Vláda je také nadána zákonodárnou iniciativou.

Dále se také vláda vyjadřuje ke všem návrhům zákonů, kterými tak může ovlivňovat všechny oblasti činnosti veřejné správy.

Ústřední orgány státní správy

Úpravu ústředních orgánů státní správy, tj. od jejich zřízení, přes působnost, zásady činnosti nalezneme v zákoně č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

a) V České republice mezi ústřední orgány státní správy, v jejichž čele je člen vlády, řadíme:

1. Ministerstvo financí,
2. Ministerstvo zahraničních věcí,
3. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy,
4. Ministerstvo kultury,
5. Ministerstvo práce a sociálních věcí,
6. Ministerstvo zdravotnictví,
7. Ministerstvo spravedlnosti,
8. Ministerstvo vnitra,
9. Ministerstvo průmyslu a obchodu,
10. Ministerstvo pro místní rozvoj,
11. Ministerstvo zemědělství,
12. Ministerstvo obrany,
13. Ministerstvo dopravy,
14. Ministerstvo životního prostředí.

b) V České republice působí tyto další ústřední orgány státní správy:

- i. Český statistický úřad,
- ii. Český úřad zeměměřický a katastrální,

- iii. Český báňský úřad,
- iv. Úřad průmyslového vlastnictví,
- v. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže,
- vi. Správa státních hmotných rezerv,
- vii. Státní úřad pro jadernou bezpečnost,
- viii. Národní bezpečnostní úřad,
- ix. Energetický regulační úřad,
- x. Úřad vlády České republiky,
- xi. Český telekomunikační úřad.

Ministerstva a ostatní ústřední orgány státní správy plní v okruhu své působnosti úkoly stanovené v zákonech a v jiných právních předpisech. Ve veškeré své činnosti se řídí ústavními a ostatními zákony a usneseními vlády. Zkoumají společenskou problematiku v okruhu své působnosti, analyzují dosahované výsledky a činí opatření k řešení aktuálních otázek. Zpracovávají koncepce rozvoje svěřených odvětví a řešení stěžejních otázek, které předkládají vládě České republiky. O návrzích závažných opatření přiměřeným způsobem informují veřejnost.

Ministerstvo je monokratickým orgánem s ministrem na čele s celostátní působností územní a svým resortem vymezenou dílčí věcnou působností.

Ad 1) Ministerstvo financí

Ministerstvo financí je ústředním orgánem státní správy pro **státní rozpočet republiky, státní závěrečný účet republiky, státní pokladnu České republiky**, finanční trh, regulaci vydávání elektronických peněz a ochranu zájmů spotřebitelů na finančním trhu s výjimkou výkonu dohledu nad finančním trhem v rozsahu působnosti České národní banky, pro zavedení jednotné měny euro na území České republiky, pro platební styk, daně, pojistné na důchodové spoření, poplatky a clo, finanční hospodaření, finanční kontrolu, **přezkoumání hospodaření územních samosprávných celků**, účetnictví, audit a daňové poradenství, věci devizové včetně pohledávek a závazků státu vůči zahraničí, ochranu zahraničních investic, pro tomboly, loterie a jiné podobné hry, hospodaření s majetkem státu, privatizaci majetku státu, příspěvek ke

stavebnímu spoření a státní příspěvek na penzijní připojištění, ceny a pro činnost zaměřenou proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a vnitrostátní koordinaci při uplatňování mezinárodních sankcí za účelem udržování mezinárodního míru a bezpečnosti, ochrany základních lidských práv a boje proti terorismu, posuzuje dovoz subvencovaných výrobků a přijímá opatření na ochranu proti dovozu těchto výrobků. Ministerstvo financí ve spolupráci s Českou národní bankou připravuje a předkládá vládě návrhy zákonných úprav v oblasti měny a peněžního oběhu a návrhy zákonných úprav, kterými se upravují postavení, působnost, organizace a činnost České národní banky, s výjimkou dohledu nad finančním trhem, platebním stykem a vydáváním elektronických peněz. Ministerstvo financí zajišťuje členství v mezinárodních finančních institucích a finančních orgánech Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD), Evropské unie a dalších mezinárodních hospodářských seskupení, pokud toto členství nepřísluší výlučně České národní bance. Ministerstvo financí zjišťuje účetní záznamy pro potřeby státu včetně sestavování účetních výkazů za Českou republiku podle zákona upravujícího účetnictví.

Ad 2) Ministerstvo zahraničních věcí

Ministerstvo zahraničních věcí je ústředním orgánem státní správy České republiky pro oblast zahraniční politiky, v jejímž rámci vytváří koncepci a koordinuje zahraniční rozvojovou pomoc, koordinuje vnější ekonomické vztahy, podílí se na sjednávání mezinárodních sankcí a koordinuje postoje České republiky k nim. Dále zabezpečuje vztahy České republiky k ostatním státům, mezinárodním organizacím a integračním seskupením, **koordinuje aktivity vyplývající z dvoustranné a mnohostranné spolupráce**, s výjimkou věcí náležejících do působnosti Ministerstva spravedlnosti.

Ad 3) Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy je ústředním orgánem státní správy pro předškolní zařízení, školská zařízení, základní školy, střední školy a vysoké školy, pro vědní politiku, výzkum a vývoj, včetně mezinárodní spolupráce v této oblasti, a pro vědecké hodnosti, pro státní péči o děti, mládež, tělesnou výchovu,

sport, turistiku a sportovní reprezentaci státu. Ministerstvo také koordinuje činnost ministerstev, jiných ústředních orgánů státní správy a profesních komor v oblasti systému uznávání odborné kvalifikace podle zákona o uznávání odborné kvalifikace... a v oblasti získávání kvalifikací v systému dalšího vzdělávání podle zákona o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání...

Ad 4) Ministerstvo kultury

Ministerstvo kultury je ústředním orgánem státní správy **pro umění, kulturně - výchovnou činnost, kulturní památky**, pro věci církví a náboženských společností, pro věci tisku, včetně vydávání neperiodického tisku a jiných informačních prostředků, pro rozhlasové a televizní vysílání, nestanoví-li zvláštní zákon jinak a dále pro provádění autorského zákona a pro výrobu a obchod v oblasti kultury.

Ad 5) Ministerstvo práce a sociálních věcí

Ministerstvo práce a sociálních věcí je ústředním orgánem státní správy pro pracovněprávní vztahy, bezpečnost práce, zaměstnanost a rekvalifikaci, kolektivní vyjednávání, mzdy a jiné odměny za práci, důchodové zabezpečení, nemocenské pojištění, **sociální péči**, péči o pracovní podmínky žen a mladistvých, právní ochranu mateřství, péči o rodinu a děti, péči o občany, kteří potřebují zvláštní pomoc, a pro další otázky mzdové a sociální politiky.

Ad 6) Ministerstvo zdravotnictví

Ministerstvo zdravotnictví je ústředním orgánem státní správy pro zdravotní služby, ochranu veřejného zdraví, **zdravotnickou vědeckovýzkumnou činnost, poskytovatele zdravotních služeb v přímé řídicí působnosti**, zacházení s návykovými látkami, přípravky, prekursory a pomocnými látkami, vyhledávání, **ochranu a využívání přírodních léčivých zdrojů, přírodních léčebných lázní a zdrojů přírodních minerálních vod**, léčiva a prostředky zdravotnické techniky pro prevenci, diagnostiku a léčení lidí, zdravotní pojištění a

zdravotnický informační systém, pro používání biocidních přípravků a uvádění biocidních přípravků a účinných látek na trh. Organizační součástí Ministerstva zdravotnictví je také Inspektorát omamných a psychotropních látek.

Ad 7) Ministerstvo spravedlnosti

Ministerstvo spravedlnosti je ústředním orgánem státní správy pro soudy a státní zastupitelství. Ministerstvo spravedlnosti je ústředním orgánem státní správy pro vězeňství; je mu podřízena Vězeňská služba České republiky. Ministerstvo je také ústředním orgánem státní správy pro probaci a mediaci. Ministerstvo spravedlnosti zastupuje Českou republiku při vyřizování stížností na porušení Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a jejích Protokolů a Mezinárodního paktu o občanských a politických právech a koordinuje provádění rozhodnutí příslušných mezinárodních orgánů.

Ad 8) Ministerstvo vnitra

Ministerstvo vnitra je ústředním orgánem státní správy pro vnitřní věci, zejména pro veřejný pořádek a další věci vnitřního pořádku a bezpečnosti ve vymezeném rozsahu, včetně dohledu na bezpečnost a plynulost silničního provozu,

- **dále ve věci jména a příjmení, matriky, státní občanství, občanské průkazy, hlášení pobytu, evidenci obyvatel a rodná čísla,**
- **sdužovací a shromažďovací právo a povolování organizací s mezinárodním prvkem,**
- veřejné sbírky,
- archivnictví a spisovou službu,
- zbraně a střelivo,
- požární ochranu,
- cestovní doklady, povolování pobytu cizinců a postavení uprchlíků,
- **územní členění státu,**
- státní hranice, jejich vyměňování, udržování a vedení dokumentárního díla a zřizování,
- uzavírání a změny charakteru hraničních přechodů,

- státní symboly,
- **volby do zastupitelstev územní samosprávy**, do Parlamentu České republiky, do Evropského parlamentu konané na území České republiky a volbu prezidenta republiky,
- krizové řízení, civilní nouzové plánování, ochranu obyvatelstva a integrovaný záchranný systém,
- oblast elektronického podpisu,
- oblast informačních systémů veřejné správy.

Ministerstvo vnitra plní také koordinační úlohu v oblasti **správního řízení**, **správního trestání** a spisové služby, dále v oblasti **výkonu veřejné správy svěřené orgánům územní samosprávy**, úlohu v oblasti služebního poměru příslušníků bezpečnostních sborů, **ministerstvo vnitra zajišťuje komunikační síť** pro Policii České republiky, složky integrovaného záchranného systému a **územní orgány státní správy a provozuje informační systém pro nakládání s utajovanými informacemi mezi orgány veřejné moci**.

Ad 9) Ministerstvo průmyslu a obchodu

Ministerstvo průmyslu a obchodu koordinuje zahraničně obchodní politiku České republiky ve vztahu k jednotlivým státům, zabezpečuje sjednávání dvoustranných a mnohostranných obchodních a ekonomických dohod včetně komoditních dohod, realizuje obchodní spolupráci s ES, ESVO, GATT a jinými mezinárodními organizacemi a integračními seskupeními, řídí a vykonává činnosti spojené s uplatňováním licenčního režimu v oblasti hospodářských styků se zahraničím, posuzuje dovoz dumpingových výrobků a přijímá opatření na ochranu proti dovozu těchto výrobků.

Ad 10) Ministerstvo pro místní rozvoj

Ministerstvo pro místní rozvoj je ústředním orgánem státní správy ve věcech **regionální politiky**, **politiky bydlení**, rozvoje domovního a bytového fondu a pro věci nájmu bytů a nebytových prostor, **územního plánování a stavebního řádu**, vyvlastnění, **investiční politiky**, **cestovního ruchu** a pohřebnictví.

Ministerstvo pro místní rozvoj **spravuje finanční prostředky určené k zabezpečování politiky bydlení a regionální politiky státu**, koordinuje činnosti ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy **při zabezpečování politiky bydlení a regionální politiky státu, včetně koordinace financování těchto činností, pokud tyto prostředky přímo nespravuje.**

Ministerstvo pro místní rozvoj zabezpečuje informační metodickou pomoc vyšším územním samosprávným celkům, městům, obcím a jejich sdružením.

Ministerstvo pro místní rozvoj zajišťuje činnosti spojené s procesem zapojování územních samosprávných celků do evropských regionálních struktur.

Ad 11) Ministerstvo zemědělství

Ministerstvo zemědělství je ústředním orgánem státní správy pro zemědělství, s výjimkou ochrany zemědělského půdního fondu, pro vodní hospodářství, s výjimkou ochrany přirozené akumulace vod, ochrany vodních zdrojů a ochrany jakosti povrchových a podzemních vod, a pro potravinářský průmysl. **Je rovněž ústředním orgánem státní správy lesů, myslivosti a rybářství, s výjimkou území národních parků.** Je dále ústředním orgánem státní správy ve věcech komoditních burz, které organizují obchody se zbožím pocházejícím ze zemědělské a lesní výroby, včetně výrobků vzniklých jeho zpracováním. Ministerstvo zemědělství je ústředním orgánem státní správy ve věcech veterinární péče, rostlinolékařské péče, péče o potraviny, péče o ochranu zvířat proti týrání a pro ochranu práv k novým odrůdám rostlin a plemenům zvířat.

Ad 12) Ministerstvo obrany

Ministerstvo obrany je ústředním orgánem státní správy zejména pro

- zabezpečování obrany České republiky,
- řízení Armády České republiky,

- správu vojenských újezdů.

Ministerstvo obrany jako orgán pro zabezpečování obrany

- se podílí na zpracování návrhu vojenské obranné politiky státu,
- připravuje koncepci operační přípravy státního území,
- navrhuje potřebná opatření k zajištění obrany státu vládě České republiky, Radě obrany České republiky a prezidentu České republiky,
- koordinuje činnost ústředních orgánů, správních orgánů a orgánů samosprávy a právnických osob důležitých pro obranu státu při přípravě k obraně,
- řídí Vojenské zpravodajství,
- zabezpečuje nedotknutelnost vzdušného prostoru České republiky,
- organizuje a provádí opatření k mobilizaci Armády České republiky, k vedení evidence občanů podléhajících branné povinnosti a k vedení evidence věcných prostředků, které budou za branné pohotovosti poskytnuty pro potřeby Armády České republiky,
- povolává občany České republiky k plnění branné povinnosti.

Ministerstvo obrany v rámci evropských bezpečnostních struktur organizuje součinnost s armádami jiných států.

Ad 13) Ministerstvo dopravy

Ministerstvo dopravy je ústředním orgánem státní správy ve věcech dopravy a odpovídá za tvorbu státní politiky v oblasti dopravy a v rozsahu své působnosti za její uskutečňování.

Ad 14) Ministerstvo životního prostředí

Ministerstvo životního prostředí je

orgánem vrchního státního dozoru ve věcech životního prostředí;

ústředním orgánem státní správy pro ochranu přirozené akumulace vod, ochranu vodních zdrojů a ochranu jakosti povrchových a podzemních vod, pro ochranu

ovzduší, pro ochranu přírody a krajiny, pro oblast provozování zoologických zahrad, pro ochranu zemědělského půdního fondu, pro výkon státní geologické služby, pro ochranu horninového prostředí, včetně ochrany nerostných zdrojů a podzemních vod, pro geologické práce a pro ekologický dohled nad těžbou, pro odpadové hospodářství a pro posuzování vlivů činností a jejich důsledků na životní prostředí, včetně těch, které přesahují státní hranice. **Dále je ústředním orgánem státní správy pro myslivost, rybářství a lesní hospodářství v národních parcích.** K zabezpečení řídicí a kontrolní činnosti vlády České republiky Ministerstvo životního prostředí koordinuje ve věcech životního prostředí postup všech ministerstev a ostatních ústředních orgánů státní správy České republiky.

Územní orgány veřejné správy se všeobecnou působností (výkon přenesené působnosti)

Subjektem (nositelem) veřejné správy nebývá - jak již bylo uvedeno - pouze stát, ale jsou jím běžně i státem aprobované a od něj odlišné veřejnoprávní korporace.

Viz. v následující kapitoly týkající se postavení a pravomocí samosprávy.

Územně dekoncentrované (specializované) orgány státní správy

Jedná se o územně dekoncentrované orgány státní správy, které působí v jednotlivých územních jednotkách na základě ustanovení zvláštních zákonů. Jsou to specializované orgány, které jsou přímo odvozené od některých ústředních orgánů státní správy. Specializují se na určitou výseč státní správy či vykonávají zvláštní funkci (např. inspekce). Jejich územní působnost se většinou však nekryje s územním členěním státu, či nejsou zřízeny na všech jeho úrovních.

Mezi takovéto orgány státní správy řadíme např.:

- Území vojenské správy a velitelství územní obrany,
- Krajské správy, okresní ředitelství a obvodní oddělení Policie České republiky
- Zeměměřičské a katastrální inspektoráty (území krajů) a katastrální úřady (území okresů) *jako územní orgány státní správy zeměměřičství a katastru nemovitostí ČR.*
- Krajské, regionální a oblastní orgány specializovaných státních inspekcí (energetická, obchodní, zemědělská, potravinářská...)
- Krajské hygienické stanice *jako orgány ochrany veřejného zdraví.*
- Obvodní báňská správa
- Okresní správa sociálního zabezpečení
- Úřady práce *jako správní úřady zabezpečující státní politiku zaměstnanosti*

- Finanční ředitelství a finanční úřady – *výkon správy daní ve smyslu legislativní zkratky, vybírají a vymáhají odvody, také plynoucí do pokladen územních samosprávných celků, a to na základě rozpočtového určení daní; a další.*
- Celní ředitelství a celní úřady
- a další.

Existují také některé správní úřady na centrální úrovni, které jsou však podřízeny ministerstvům. Těmito specializovanými správními úřady jsou:

Česká školní inspekce – *Ministerstvo školství;*

Český inspektorát lázní a zřídél – *Ministerstvo zdravotnictví;*

Česká energetická inspekce, Česká obchodní inspekce, Puncovní úřad a Licenční úřad – *Ministerstvo průmyslu a obchodu;*

Česká zemědělská a potravinářská inspekce – *Ministerstvo zemědělství;*

Státní veterinární správa České republiky, Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský, Česká plemenářská inspekce – *Ministerstvo zemědělství*

Česká inspekce životního prostředí a Český hydrometeorologický ústav – *Ministerstvo životního prostředí*

Jako podkategorii by bylo dále možno uvést **také Veřejně ozbrojené a neozbrojené sbory**. V určitých případech je státní správa vykonávána veřejnými ozbrojenými a neozbrojenými sbory. Veřejným ozbrojeným sborem vykonávajícím státní správu je např. Policie ČR, veřejným neozbrojeným sborem vykonávajícím státní správu pak např. Správa požární ochrany.

Existují také úřady nezávislé; myšleno nezávislé na vládě či kterémkoli ministerstvu. Úřad, který je sice organizační složkou a rozpočtovou kapitolou státu, ale není součástí hierarchické soustavy a to zejména s ohledem na své poslání, převážně kontrolní či dozorové a napříč všemi složkami veřejné správy.

Bude se jednat např. o Radu pro rozhlasové a televizní vysílání nebo Úřad pro ochranu osobních údajů.

Jak již zaznělo na výše, státní správa je v některých případech vykonávána také právníckými nebo fyzickými osobami soukromého práva (např. stanice technické kontroly, lesní stráž).

5. Samospráva a její pravomoci

Územní samospráva

Územní samosprávu lze definovat jako prostorově vymezený funkční celek, který je nadán právem sám rozhodovat o svých záležitostech. Ústavní zakotvení najdeme v ustanovení čl. 99 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, že „Česká republika se člení na obce, které jsou základními územními samosprávnými celky, a kraje, které jsou vyššími územními samosprávnými celky“

Základní východiska právní regulace postavení obcí a krajů v České republice, včetně pravomocí, rozhodovacích procesů a vymezení kompetencí najdeme dále v zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o obcích“), a v zákoně č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o krajích“). Zvláštní postavení v rámci územní samosprávy má hlavní město Praha. Aby zákonodárce odlišil jeho pozici vůči ostatním, upravil jeho postavení jako hlavního města v samostatném zákoně č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů.

Pro samosprávu jsou charakteristické dva protikladné prvky, a to její nezávislost na státu, avšak pod dohledem státu. Pro samosprávu pojem nezávislosti a státního dohledu znamená, že vzniká a uskutečňuje se na základě zákona (práva) a pod státním dohledem právnosti jejích rozhodnutí (vykonávaným soudy). Je však státním orgánům (především se má na mysli orgánům státní správy) nepodřízena, tj. v zákonem, resp. obecně, v právnem vymezeném rámci působí samostatně. Samospráva se pak od státní správy liší i tím, že je vybudována na odlišných organizačních principech. V samosprávě převažují totiž princip kolegiality, decentralizace a princip volební. Tzn., že samospráva na rozdíl od státní správy nezahrnuje jen aspekt výkonný, jejím posláním je totiž v první řadě realizace vlastní samosprávné moci.

Orgány územních samosprávných celků

1. Orgány obce

Mezi orgány obce v dle zákona o obcích patří:

- zastupitelstvo obce,
- rada obce,
- starosta, obecní úřad,
- zvláštní orgány obce,
- orgány zastupitelstva obce a rady obce (výbory, komise)
- a obecní policie.

Zastupitelstvo obce

Zastupitelstvo obce je nejvyšším orgánem obce, kterému náleží rozhodující oprávnění v oblasti samostatné působnosti. Zastupitelstvo rozhoduje v těch věcech, které jsou svěřeny zákonem (viz § 83 odst. 2 zákona o obcích), a dále si může vyhradit další pravomoc v samostatné působnosti obce mimo pravomoci vyhrazené radě obce. Zastupitelstvu nepřísluší až na výjimky rozhodování v přenesené působnosti obce. Výjimkou je vydávání nařízení obce v případě, kdy se rada obce nevolí. Stejně tak mohou být některé pravomoci obce v přenesené působnosti svěřeny zastupitelstvu na základě zvláštního zákona.

Zastupitelstvu je tedy ze zákona vyhrazeno:

- **schvalovat program rozvoje obce,**
- **schvalovat rozpočet obce a závěrečný účet obce,**
- **zřizovat trvalé a dočasné peněžní fondy obce,**
- **zřizovat a rušit příspěvkové organizace a organizační složky obce, schvalovat jejich zřizovací listiny,**
- **rozhodovat o založení nebo rušení právnických osob, schvalovat jejich zakladatelské listiny, společenské smlouvy, zakladací smlouvy a stanovy a rozhodovat o účasti v již založených právnických osobách,**

- delegovat zástupce obce, na valnou hromadu obchodních společností, v nichž má obec majetkovou účast,
- navrhopvat zástupce obce do ostatních orgánů obchodních společností, v nichž má obec majetkovou účast, a navrhopvat jejich odvolání,
- vydávat obecně závazné vyhlášky obce,
- rozhodovat o vyhlášení místního referenda,
- navrhopvat změny katastrálních území uvnitř obce, schvalovat dohody o změně hranic obce a o slučování obcí,
- určovat funkce, pro které budou členové zastupitelstva obce uvolněni,
- zřizovat a rušit výbory, volit jejich předsedy a další členy a odvolávat je z funkce,
- volit z řad členů zastupitelstva obce starostu, místostarosty a další členy rady obce (radní) a odvolávat je z funkce, stanovit počet členů rady obce, jakož i počet dlouhodobě uvolněných členů tohoto zastupitelstva, zřizovat a zrušovat výbory, volit jejich předsedy a další členy a odvolávat je z funkce,
- stanovit výši odměn neuvolněným členům zastupitelstva obce,
- zřizovat a zrušovat obecní policii,
- **rozhodovat o spolupráci obce s jinými obcemi a o formě této spolupráce,**
- rozhodovat o zřízení a názvech částí obce, o názvech ulic a dalších veřejných prostranství,
- udělovat a odnímat čestné občanství obce a ceny obce,
- stanovit zásady pro poskytování cestovních náhrad členům zastupitelstva obce,
- rozhodovat o peněžitých plněních poskytovaných fyzickým osobám, které nejsou členy zastupitelstva obce, za výkon funkce členů výborů,
- **rozhodovat o zřízení, sloučení, splynutí, rozdělení a zrušení veřejného neziskového ústavního zdravotnického zařízení, navrhopvat zástupce do jeho dozorčí rady a rozhodovat o převodu vlastnického práva k majetku, s nímž hospodaří veřejné neziskové ústavní zdravotnické zařízení nebo o jeho pronájmu v případech, kdy to stanoví zvláštní právní předpis,**
- plnit úkoly stanovené zvláštním právním předpisem.

Zastupitelstvo obce je složeno z členů zastupitelstva obce, jejichž počet na každé volební období stanoví v souladu se zákonem zastupitelstvo obce. Mandát člena zastupitelstva obce vzniká zvolením.

Zastupitelstvo vykonává svou působnost na svých zasedáních. Tato se konají podle potřeby, nejméně však jedenkrát za 3 měsíce. Zasedání svolává a zpravidla řídí starosta. Zasedání zastupitelstva jsou veřejná. Nesejde-li se zastupitelstvo obce po dobu delší než 6 měsíců tak, aby bylo schopno se usnášet, **Ministerstvo vnitra je rozpustí**. Stejně tak v případě, že zastupitelstvo nebo jiný orgán obce nepostupoval v souladu s rozhodnutím soudu o povinnosti vyhlásit místní referendum a přes **výzvu Ministerstva vnitra** zastupitelstvu obce, **aby sjednalo nápravu**. Po rozpuštění zastupitelstva, do doby, než bude zvoleno nové zastupitelstvo nebo určen správce obce, vykonává působnost zastupitelstva rada obce. **Správce obce jmenuje Ministerstvo vnitra z řad zaměstnanců státu zařazených do Ministerstva vnitra**. Správce obce zabezpečuje výkon přenesené působnosti, jde-li o obec, kde není tajemník obecního úřadu, a dále některé činnosti v samostatné působnosti obce.

Rada obce

Rada obce je výkonným orgánem obce v oblasti samostatné působnosti a ze své činnosti odpovídá zastupitelstvu obce. V oblasti přenesené působnosti přísluší radě obce rozhodovat, jen stanoví-li tak zákon. V obci, kde se rada obce nevolí, vykonává její pravomoc starosta. Rada obce je kolektivní orgán a tvoří její starosta, místostarosta (popř. místostarostové) a další členové rady volení z řad členů zastupitelstva obce. Počet členů rady obce je lichý a činí nejméně 5 a nejvýše 11 členů, přičemž nesmí přesahovat jednu třetinu počtu členů zastupitelstva obce. Rada obce se nevolí v obcích, kde má zastupitelstvo obce méně než 15 členů. V případě, že je starosta nebo místostarosta odvolán z funkce nebo se této funkce vzdal, přestává být i členem rady obce. Tak, jako zastupitelstvo členy rady volí, je oprávněno je také odvolat. Rada obce vykonává své pravomoci i po ukončení funkčního období zastupitelstva až do zvolení nové rady nebo do zvolení starosty v případě, že se rada nevolí.

Rada obce se schází ke svým schůzím podle potřeby. Tyto schůze jsou neveřejné. Rada obce může k jednotlivým bodům svého jednání přizvat dalšího člena zastupitelstva obce a jiné osoby.

Základním úkolem rady obce je příprava návrhů pro jednání zastupitelstva obce a zabezpečení plnění usnesení přijatých zastupitelstvem. Radě obce je dále vyhrazeno:

- zabezpečovat hospodaření obce podle schváleného rozpočtu, provádět rozpočtová opatření v rozsahu stanoveném zastupitelstvem obce,
- plnit vůči právnickým osobám a organizačním složkám založeným nebo zřízeným zastupitelstvem obce, s výjimkou obecní policie, úkoly zakladatele nebo zřizovatele podle zvláštních předpisů, nejsou-li vyhrazeny zastupitelstvu obce,
- rozhodovat ve věcech obce jako jediného společníka obchodní společnosti,
- vydávat nařízení obce,
- projednávat a řešit návrhy, připomínky a podněty předložené jí členy zastupitelstva obce nebo komisemi rady obce, stanovit rozdělení pravomocí v obecním úřadu, zřizovat a zrušovat odbory a oddělení obecního úřadu,
- na návrh tajemníka obecního úřadu jmenovat a odvolávat vedoucí odborů obecního úřadu v souladu se zvláštním zákonem,
- zřizovat a zrušovat podle potřeby, komise rady obce, jmenovat a odvolávat z funkce jejich předsedy a členy,
- kontrolovat plnění úkolů obecním úřadem a komisemi v oblasti samostatné působnosti obce,
- stanovit celkový počet zaměstnanců obce v obecním úřadu a v organizačních složkách obce,
- ukládat pokuty ve věcech samostatné působnosti obce; tuto působnost může rada obce svěřit příslušnému odboru obecního úřadu zcela nebo zčásti,
- přezkoumávat na základě podnětů opatření přijatá obecním úřadem v samostatné působnosti a komisemi,
- rozhodovat o uzavírání nájemních smluv a smluv o výpůjčce; tuto působnost může rada obce svěřit příslušnému odboru obecního úřadu nebo příspěvkové organizaci obce zcela nebo zčásti.

- stanovit pravidla pro přijímání a vyřizování petic a stížností,
- schvalovat organizační řád obecního úřadu,
- plnit úkoly stanovené zvláštním zákonem.

Rada obce zabezpečuje dále rozhodování ostatních záležitostí patřících do samostatné působnosti obce, pokud nejsou vyhrazeny zastupitelstvu obce nebo pokud si je zastupitelstvo obce nevyhradilo. Je-li rada obce odvolána jako celek a není-li současně s tím zvolena nová rada obce, vykonává dosavadní rada obce svou pravomoc až do zvolení nové rady obce.

Starosta

Starosta zastupuje obec navenek. Ve statutárních městech vystupuje místo starosty primátor. Níže uvedené tedy platí i pro postavení primátora. Starosta je představitelem obce, vystupuje jejím jménem ve vnějších právních vztazích. Starostu jako orgán obce volí zastupitelstvo obce z řad svých členů. Starosta musí být zároveň i občanem České republiky. Za výkon své funkce odpovídá starosta zastupitelstvu. **Starosta jmenuje a odvolává se souhlasem ředitele krajského úřadu tajemníka obecního úřadu v souladu se zvláštním zákonem a stanoví jeho plat podle zvláštních předpisů.** Bez souhlasu ředitele krajského úřadu je jmenování a odvolání tajemníka obecního úřadu neplatné.

Starosta tedy:

- odpovídá za včasné objednání přezkoumání hospodaření obce za uplynulý kalendářní rok,
- plní úkoly zaměstnavatele, pokud není v obci tajemník (tzn. uzavírá a ukončuje pracovní poměr se zaměstnanci a stanoví jim plat podle zvláštních předpisů),
- může po projednání s ředitelem krajského úřadu svěřit komisi výkon přenesené působnosti v určitých věcech,
- může požadovat po Policii České republiky spolupráci při zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku,
- odpovídá za informování veřejnosti o činnosti obce,

- zabezpečuje výkon přenesené působnosti v obcích, kde není tajemník obecního úřadu,
- rozhoduje o záležitostech samostatné působnosti obce svěřených mu radou obce,
- plní další úkoly stanovené zákonem o obcích a zvláštními zákony,
- plní obdobné úkoly jako statutární orgán zaměstnavatele podle zvláštních právních předpisů vůči uvolněným členům zastupitelstva a tajemníkovi obecního úřadu.

Starosta dále svolává a zpravidla řídí zasedání zastupitelstva obce a rady obce, podepisuje spolu s ověřovatelem zápis z jednání zastupitelstva obce a zápis z jednání rady obce. V případě, že je starosta ze své funkce odvolán nebo se funkce vzdal a není-li současně zvolen nový starosta, vykonává jeho pravomoc až do zvolení starosty místostarosta (resp. jiný člen rady obce), kterého určilo zastupitelstvo obce k zastupování starosty.

Obecní úřad a tajemník obce

Obecní úřad se skládá ze starosty, místostarostů, tajemníka obecního úřadu, je-li tato funkce zřízena a zaměstnanců obce zařazených do obecního úřadu. V čele obecního úřadu je starosta. Rada obce může zřídit pro jednotlivé úseky činnosti obecního úřadu odbory a oddělení, v nichž jsou začlenění zaměstnanci obce zařazení do obecního úřadu.

V souladu se zákonem o obcích mezi činnosti obecního úřadu v rámci samostatné působnosti patří:

- plnění úkolů, které mu uložilo zastupitelstvo obce nebo rada obce,
- pomoc výborům a komisím v jejich činnosti,
- rozhodování v případech stanovených zákonem o obcích nebo zvláštními zákony.

V rámci přenesené působnosti plní obecní úřad všechny ostatní úkoly podle zákona o obcích kromě úkolů, které patří do působnosti jiného orgánu obce.

V obcích s pověřeným obecním úřadem a v obcích s rozšířenou působností se zřizuje funkce tajemníka obecního úřadu obligatorně, který je zaměstnancem obce. Ostatní obce mohou zřídit funkci tajemníka obecního úřadu fakultativně.

Tajemník obecního úřadu je odpovědný za plnění úkolů obecního úřadu v samostatné působnosti i přenesené působnosti. Za plnění těchto úkolů je tajemník odpovědný starostovi.

Tajemník obecního úřadu:

- zajišťuje výkon přenesené působnosti s výjimkou věcí, které jsou zákonem svěřeny radě obce nebo zvláštnímu orgánu obce,
- plní úkoly uložené mu zastupitelstvem obce, radou obce nebo starostou,
- stanoví podle zvláštních právních předpisů platy všem zaměstnancům obce zařazeným do obecního úřadu,
- plní úkoly statutárního orgánu zaměstnavatele podle zvláštních právních předpisů vůči zaměstnancům obce zařazeným do obecního úřadu,
- vydává spisový řád, skartační řád a pracovní řád obecního úřadu a další vnitřní směrnice obecního úřadu, nevydá-li je rada obce.

Zvláštní orgány obce

V případech stanovených zvláštními zákony zřizuje starosta pro výkon přenesené působnosti zvláštní orgány obce a jmenuje a odvolává jejich členy. V případech stanovených zvláštními zákony vykonává zvláštní orgány obce s rozšířenou působností státní správu pro správní obvod obce s rozšířenou působností.

Příkladem zvláštního orgánu obce může být Komise pro projednávání přestupků zřízená podle zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů nebo Rada obcí pro udržitelný rozvoj území.

Orgány zastupitelstva obce a rady obce

Zastupitelstvo obce může zřídit jako své iniciativní a kontrolní orgány výbory. Svá stanoviska a návrhy předkládají výbory zastupitelstvu obce. Zastupitelstvo obce **zřizuje vždy finanční a kontrolní výbor**. Obec, v jejímž územním obvodu

žije podle posledního sčítání lidu **alespoň 10 % občanů hlásících se k národnosti jiné než české, zřizuje výbor pro národnostní menšiny.** Předsedou výboru je vždy člen zastupitelstva obce. Výbory plní úkoly, kterými je pověřilo zastupitelstvo obce. Ze své činnosti odpovídá výbor zastupitelstvu obce. Počet členů výboru je vždy lichý. Výbor se schází podle potřeby. Usnesení výboru se vyhotovuje písemně a podepisuje je předseda výboru. Usnesení výboru je platné, jestliže s ním vyslovila souhlas nadpoloviční většina všech členů výboru.

Rada obce může zřídit jako své iniciativní a poradní orgány komise. Svá stanoviska a náměty předkládají komise radě obce. Komise je též výkonným orgánem, jestliže jí byl svěřen výkon přenesené působnosti. Předsedou komise může být jen osoba, která, nestanoví-li zvláštní zákon jinak, prokázala zvláštní odbornou způsobilost v oblasti komisi svěřené přenesené působnosti. Komise se usnází většinou hlasů všech svých členů. Komise je ze své činnosti odpovědná radě obce. Ve věcech výkonu přenesené působnosti na svěřeném úseku odpovídá starostovi.

Obecní policie

Za orgán obce označuje zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů, i obecní (resp. městskou) policii. Obec tento orgán zřídit může a ke zřízení dochází formou obecně závazné vyhlášky obce. Více o tomto orgánu viz výše uvedený zákon o obecní policii.

2. Orgány kraje

V souladu se zákonem o krajích mezi orgány kraje v České republice řadíme:

- zastupitelstvo kraje,
- radu kraje,
- hejtmana kraje,
- krajský úřad,

- zvláštní orgány kraje a orgány zastupitelstva kraje a rady kraje (výbory a komise).

Organizace krajské samosprávy svým rozdělením v zásadě odpovídá organizaci obecní samosprávy.

Zastupitelstvo kraje

Zastupitelstvo je nejvyšším orgánem kraje a rozhoduje ve věcech patřících do samostatné působnosti, ve věcech přenesené působnosti rozhoduje jen, stanoví-li tak zákon. Činnost zastupitelstva lze rozdělit do dvou kategorií, na záležitosti veřejnoprávní povahy a na rozhodování o majetkoprávních úkonech kraje.

Zastupitelstvu je vyhrazeno:

- předkládat návrhy zákonů Poslanecké sněmovně,
- předkládat návrhy Ústavnímu soudu na zrušení právních předpisů,
- **vydávat obecně závazné vyhlášky kraje,**
- **koordinovat rozvoj územního obvodu, schvalovat programy rozvoje územního obvodu kraje podle zvláštních zákonů, zajišťovat jejich realizaci a kontrolovat jejich plnění,**
- schvalovat **koncepce rozvoje cestovního ruchu** na území kraje,
- volit zástupce kraje do **regionálních rad regionů soudržnosti,**
- stanovit rozsahu **základní dopravní obslužnosti** pro území kraje,
- rozhodovat o spolupráci kraje s jinými kraji a **o mezinárodní spolupráci,**
- schvalovat rozpočet kraje a schvalovat závěrečný účet kraje,
- **zřizovat a rušit příspěvkové organizace a organizační složky kraje; k tomu schvalovat jejich zřizovací listiny,**
- rozhodovat o založení a rušení právnických osob, schvalovat jejich zakladatelské listiny, společenské smlouvy, zakládací smlouvy a stanovy, rozhodovat o účasti v již založených právnických osobách,
- delegovat zástupce kraje na valnou hromadu obchodních společností, v nichž má kraj majetkovou účast,
- navrhopvat zástupce kraje do ostatních orgánů obchodních společností, v nichž má kraj majetkovou účast, a navrhopvat jejich odvolání,

- volit a odvolávat hejtmana, náměstka (náměstky) hejtmana a další členy rady z řad svých členů a odvolávat je z funkce,
- stanovit počet uvolněných členů rady, jakož i funkce, pro které budou členové zastupitelstva uvolněni a od kterého dne,
- **zřizovat a zrušovat výbory, volit a odvolávat jejich předsedy a členy,**
- rozhodovat o odměnách neuvolněným členům zastupitelstva a o odměnách,
- stanovit zásady pro poskytování cestovních náhrad členům zastupitelstva,
- rozhodovat o peněžitých plněních spojených s výkonem funkce členů výborů, komisí a zvláštních orgánů fyzickým osobám, které nejsou členy zastupitelstva,
- udělovat ceny kraje,
- rozhodovat o vyhlášení krajského referenda,
- plnit další úkoly stanovené zákonem.

Zastupitelstvo kraje jedná na svých zasedáních, které se musí uskutečnit nejméně jednou za tři měsíce.

Rada kraje

Rada kraje je výkonným orgánem kraje v oblasti samostatné působnosti. Při výkonu své působnosti odpovídá rada zastupitelstvu. Rada může rozhodovat ve věcech přenesené působnosti, jen stanoví-li tak zákon (např. vydávání nařízení kraje). Radu tvoří hejtman, náměstci hejtmana a další členové rady. Počet členů rady je odvislý od počtu obyvatel kraje.

Rada kraje je oprávněna:

- připravovat návrhy a podklady pro jednání zastupitelstva a zabezpečovat plnění jím přijatých usnesení,
- zabezpečovat hospodaření podle schváleného rozpočtu, provádět rozpočtová opatření v rozsahu svěřeném zastupitelstvem,

- stanovit počet zaměstnanců kraje zařazených do krajského úřadu apod.
- na návrh ředitele krajského úřadu jmenovat a odvolávat vedoucí odborů krajského úřadu,
- zřizovat a zrušovat podle potřeby komise rady,
- přezkoumávat opatření přijatá krajským úřadem v samostatné působnosti,
- vyřizovat návrhy, připomínky a podněty obcí a právnických osob z územního obvodu kraje,
- stanovit pravidla pro přijímání a vyřizování petic a stížností,
- vykonávat zakladatelské a zřizovatelské funkce ve vztahu k právnickým osobám, organizačním složkám, které byly zřízeny nebo založeny krajem,
- rozhodovat ve věcech kraje jako jediného společníka obchodní společnosti,
- vydávat nařízení kraje,
- rozhodovat o uzavírání nájemních smluv a smluv o výpůjčce,
- projednávat a řešit návrhy, připomínky a podněty předložené jí členy zastupitelstva nebo komisemi rady,
- plnit úkoly stanovené zvláštním právním předpisem,
- rozhodovat o některých majetkoprávních úkonech kraje.

Hejtman kraje

Hejtmana volí zastupitelstvo z řad svých členů. Hejtman musí být občanem České republiky a odpovídá za výkon své funkce zastupitelstvu. Rada může ukládat úkoly hejtmanovi jen v rozsahu své působnosti. Na rozdíl od starosty obce hejtman nestojí na čele krajského úřadu.

Krajský úřad a ředitel krajského úřadu

Krajský úřad plní úkoly v samostatné působnosti uložené mu zastupitelstvem a radou a napomáhá činnosti výborů a komisí. Rada může ukládat úkoly krajskému úřadu jen v rozsahu své působnosti svěřené jí zákonem. Krajský úřad dále vykonává přenesenou působnost s výjimkou věcí, které jsou zákonem svěřeny zastupitelstvu a radě nebo zvláštnímu orgánu.

Krajský úřad tedy:

- přezkoumává rozhodnutí vydaná orgány obce v řízení podle zvláštních předpisů,
- ukládá sankce podle zákona,
- **poskytuje odbornou a metodickou pomoc obcím,**
- zabezpečuje koordinaci výstavby a provozu informačního systému kompatibilního s informačními systémy veřejné správy,
- **provádí kontrolu výkonu přenesené působnosti obcí,**
- **zřizuje funkci koordinátora pro romské záležitosti,**
- vykonává další působnosti svěřené mu zákonem.

Zvláštní orgány kraje

V případech stanovených zvláštním zákonem zřizuje hejtman pro výkon přenesené působnosti zvláštní orgány kraje. Zvláštním orgánem je např. bezpečnostní rada kraje (podle zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení, ve znění pozdějších předpisů) nebo povodňová komise uceleného povodí (podle zákona č. 254/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

Orgány zastupitelstva kraje a rady kraje

Mezi orgány zastupitelstva kraje a rady kraje řadíme komise a výbory. Zastupitelstvo může zřídit jako své iniciativní a kontrolní orgány výbory. **Zastupitelstvo kraje je vždy povinno zřídit výbor finanční, výbor kontrolní a výbor pro výchovu, vzdělávání a zaměstnanost.** Tyto výbory jsou nejméně pětičlenné. Pokud na území kraje podle posledního sčítání lidu žije **alespoň 5 % občanů hlásících se k národnosti jiné než české, musí být zřízen výbor pro národnostní menšiny.**

Rada zase může jako své iniciativní a poradní orgány zřídit komise. Ty předkládají svá stanoviska a náměty radě. Komise se usnáší většinou hlasů všech svých členů a ze své činnosti je odpovědna radě.

Orgány zájmové samosprávy

Mezi tyto orgány patří nejrůznější svazky, komory, grémia, atd. Mezi nejznámější subjekty zájmové samosprávy patří komora daňových poradců, komora auditorů, advokátní komora, lékařská komora, stomatologická komora, lékárnická komora, komora patentových zástupců, komora veterinárních lékařů, notářská komora...

6. Charakteristika kompetencí dle jednotlivých oblastí a úrovní organizace veřejné správy

6.1 Cestovní a turistický ruch (marketing, služby, infrastruktura)

Seznam nejdůležitějších právních norem

- zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy
- zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), v platném znění, a dále jen zákon o obcích
- zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), v platném znění, a dále jen zákon o krajích
- zákon č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu, v platném znění
- zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, v platném znění
- zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), v platném znění

Obecná charakteristika oblasti

Cestovní ruch je významný společenská, kulturní a ekonomický jev, který výrazně ovlivňuje národní hospodářství. S ohledem na počet obcí v České republice a s tím související jejich velikost a možnosti ovlivňovat místní případně regionální politiku, patří cestovní ruch k významným oblastem, které by měly být řešeny zejména na úrovni strategického plánování. Aktivita na centrální, potažmo krajské a obecní úrovni mají směřovat k stanovení koncepcí a podpoře cestovního ruchu. Samotná realizace a financování by mělo být ponecháno spíše na soukromém sektoru, jelikož se jedná o ekonomicky zajímavou a výnosnou oblast. V roce 2009 spotřeba v domácím cestovním ruchu v České republice činila 110 mld. Kč.

Centrální úroveň

Ústředním orgánem státní správy na úseku cestovního ruchu je Ministerstvo pro místní rozvoj. Ministerstvo pro místní rozvoj dle zákona č. 2/1969 o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ústředním orgánem státní správy ve věcech regionální politiky, politiky bydlení, rozvoje domovního a bytového fondu a pro věci nájmu bytů a nebytových prostor, územního plánování a stavebního řádu, vyvlastnění, investiční politiky, **cestovního ruchu** a pohřebnictví.

Ministerstvo pro místní rozvoj je metodickým a koordinačním orgánem pro všechny subjekty působící v oblasti cestovního ruchu. Základním nástrojem je Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR. Jde o strategický dokument, který vychází z rozvojových možností cestovního ruchu v České republice. Ministerstvo pro místní rozvoj vytváří podmínky pro rozvoj cestovního ruchu v České republice, usiluje o lepší ochranu spotřebitele. Součástí jeho činnosti jsou i aktivity v rámci rozvoje mezinárodní spolupráce a to zejména prostřednictvím České centrály cestovního ruchu – CzechTourism.

Krajská úroveň

Kompetence v oblasti cestovního ruchu na krajské úrovni definuje ustanovení § 35 odst. 2 písm. e) zákona o krajích, které stanoví, že *„Zastupitelstvu kraje je vyhrazeno schvalovat koncepce rozvoje cestovního ruchu na území kraje, zajišťovat jejich realizaci a kontrolovat jejich plnění.“* Pro účely spolupráce a koordinace mohou být zřizovány výbory zastupitelstva nebo komise rady.

Cestovní ruch je součástí regionální politiky, která spadá pod povinnost kraje zabezpečovat všestranný rozvoj území. Činnost kraje v oblasti cestovního ruchu spočívá zejména v:

- tvorbě koncepcí, programů a strategických dokumentů rozvoje,
- koordinace aktivit za účelem vytvoření podmínek rozvoje,
- komunikace mezi organizacemi, sloužící k podpoře cestovního ruchu,
- marketing a propagace.

Koncepce státní politiky cestovního ruchu v České republice na období 2007–2013, kterou vydalo Ministerstvo pro místní rozvoj, definuje následující činnosti krajů v oblasti rozvoje cestovního ruchu:

- vytvářet koncepční a rozvojové dokumenty cestovního ruchu krajů,
- vytvářet a realizovat podpůrné programy pro rozvoj cestovního ruchu na úrovni krajů (využití prostředků EU, krajské programy),
- zajišťovat přípravu rozvojových projektů, jejich realizaci a koordinaci,
- vytvářet podmínky pro realizaci Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR na období 2007–2013,
- vytvářet a realizovat marketing, propagaci a prezentaci v cestovním ruchu na regionální úrovni včetně tvorby a realizace regionálních produktů cestovního ruchu,
- podporovat rozvoj řídicí struktury na úrovni krajů (organizace cestovního ruchu),
- koordinovat a podporovat rozvoj potenciálu cestovního ruchu vycházejícího z přírodních a kulturních hodnot kraje,
- rozvíjet lidské zdroje zejména na úrovni středního školství,
- zřizovat, koordinovat a provozovat turistická informační centra v krajích,
- spolupracovat se subjekty na národní úrovni, spolupracovat a zabezpečovat koordinaci mezi kraji a koordinaci na úrovni partnerství v turistických regionech (turistických oblastech),
- zajišťovat financování rozvoje turistických regionů a turistických oblastí z pohledu hospodářského růstu a zaměstnanosti,
- koordinovat aktivity podnikatelských subjektů v rámci své působnosti,
- realizovat mezinárodní spolupráci v cestovním ruchu na regionální úrovni.

Obecní úroveň

Jak již bylo zmíněno výše, cílem státní správy a samosprávy v oblasti cestovního ruchu je spíše definování strategií a koncepcí a sekundární podpora. Proto koncepční činnost je v kompetencích krajů, jako vyšších územních samosprávních celků, aby bylo zabezpečeno širší spektrum služeb poskytovaných v cestovním ruchu a také nedocházelo k nechtěné konkurenci mezi sousedícími obcemi, která by v této oblasti nebyla pozitivním jevem.

Ustanovení § 14 zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje stanoví, že obec spolupracuje s krajem, při přípravě a realizaci programu územního rozvoje kraje. Obce stejně jako kraje mohou vytvářet koncepční materiály, které se budou zabývat rozvojem cestovního ruchu.

Při zajišťování rozvojových programů společných více obcím může obec sdružovat své prostředky se sousedními obcemi a dalšími právníckými osobami.

Činnosti obcí v oblasti cestovního ruchu spočívají zejména v podpoře konkrétních aktivit např. prostřednictvím dotací nebo poskytnutím nemovitostí.

Stejný cíl a účel se projevuje v ustanovení § 50 zákona o obcích, který výslovně stanoví, že cestovní ruch má být jednou z oblastí, ve které má docházet k žádoucí spolupráce obcí – vytváření dobrovolných svazků obcí.

Důležitou kompetencí obcí v oblasti cestovního ruchu je vybírání místních poplatků, dle zákona o místních poplatcích. Konkrétně jde o poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt, poplatek ze vstupného, poplatek za povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst.

6.2 Památky (památková péče), kulturní, sportovní a volnočasové aktivity

Seznam nejdůležitějších právních norem

- zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy
- zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), v platném znění
- zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), v platném znění
- zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platném znění
- vyhláška č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platném znění
- zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, v platném znění
- zákon č. 239/1992 Sb., o Státním fondu kultury České republiky, v platném znění
- zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, v platném znění

Obecná charakteristika oblasti

a) Státní památková péče a kultura

Státní památkovou péči vykonávají orgány státní památkové péče, jimiž jsou **Ministerstvo kultury, krajské úřady a obecní úřady obcí s rozšířenou působností**. Pod Ministerstvem kultury ještě působí i odborná organizace státní památkové péče, která je mu podřízena. Orgány státní památkové péče ve spolupráci s ostatními orgány státní správy a za odborné pomoci organizací státní památkové péče, vědeckých, uměleckých a dalších odborných odborné organizace a ústavů dbají, aby se státní památková péče zabezpečovala plánovitě, komplexně a diferencovaně a v souladu s dlouhodobou koncepcí jejího rozvoje

b) Sportovní aktivity

Pokud jde o sportovní aktivity, je v této oblasti základním právním předpisem zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů. Tento

zákon vymezuje postavení sportu ve společnosti jako veřejně prospěšné činnosti a stanoví úkoly ministerstev, jiných správních úřadů a působnost územních samosprávných celků při podpoře sportu. Pro účely tohoto zákona pojem sport představuje všechny formy tělesné činnosti, které prostřednictvím organizované i neorganizované účasti si kladou za cíl harmonický rozvoj tělesné i psychické kondice, upevňování zdraví a dosahování sportovních výkonů v soutěžích všech úrovní.

Centrální úroveň

a) Státní památková péče a kultura

Ústředním orgánem státní správy pro kulturní památky v České republice je dle § 8 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy, ve znění pozdějších předpisů, Ministerstvo kultury. Ministerstvo kultury je obecně ústředním orgánem státní správy pro umění, kulturně výchovnou činnost, kulturní památky, pro věci církví a náboženských společností, pro věci tisku, včetně vydávání neperiodického tisku a jiných informačních prostředků, pro rozhlasové a televizní vysílání, dále pro provádění autorského zákona a pro výrobu a obchod v oblasti kultury. Podle § 26 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, provádí Ministerstvo kultury následující konkrétní činnosti:

- zpracovává prognózy, koncepce a návrhy dlouhodobých výhledů rozvoje státní památkové péče;
- sestavuje, vyhláší a provádí programy komplexní péče o kulturní památky a vytváří pro ni všestranné podmínky, posuzuje návrhy dlouhodobých, střednědobých a prováděcích plánů obnovy kulturních památek;
- uplatňuje stanovisko k politice územního rozvoje a k zásadám územního rozvoje, a dále stanovisko k územně plánovací dokumentaci pro území, ve kterém je památková rezervace, nebo nemovitá věc nebo soubor nemovitých věcí zapsané na Seznamu světového dědictví, a ve vztahu k tomuto území uplatňuje stanovisko k vymezení zastavěného území;
- je dotčeným orgánem k projednání návrhu opatření obecné povahy;

- usměrňuje kulturně výchovné využívání národních kulturních památek a kulturně výchovné využívání ostatních kulturních památek v souladu se zájmy státní kulturní politiky;
- koordinuje vědeckovýzkumnou činnost v oboru státní památkové péče;
- zřizuje jako svůj odborný poradní orgán vědeckou radu pro státní památkovou péči;
- spolupracuje s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a vysokými školami při výchově pracovníků v oboru státní památkové péče, podílí se na jejich dalším vzdělávání;
- zabezpečuje mezinárodní spolupráci v oboru státní památkové péče;
- vydává statut odborné organizace státní památkové péče, která je státní příspěvkovou organizací s celostátní působností.

Kromě toho může Ministerstvo kultury v oblasti památkové péče vykonávat i jiné činnosti, které mu přiznává zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

Specializovaným kontrolním orgánem, který zřizuje Ministerstvo kultury v oboru státní památkové péče, je **památková inspekce**. Hlavním úkolem památkové inspekce je výkon dozoru nad dodržováním zákona a prováděcích předpisů. Mezi dílčí úkoly památkové inspekce patří dozírání na zabezpečování komplexní péče o kulturní památky, dodržování rozhodnutí orgánů státní památkové péče k zajištění péče o kulturní památky a plnění stanovených povinností vlastníků kulturních památek, a v neposlední řadě také provádění rozboru stavu státní památkové péče a navrhování opatření k jejímu prohloubení. Památková inspekce by měla při plnění svých úkolů spolupracovat s orgány státní památkové péče a ostatními správními úřady, kontrolními orgány, kraji, obcemi a odbornou organizací státní památkové péče. Památková inspekce může při zjištění nedostatků v péči o kulturní památky navrhnout příslušnému orgánu státní památkové péče opatření k odstranění nedostatků nebo může uložit i pokutu.

Odborná organizace státní památkové péče je organizace pro výkon a koordinaci veškeré odborné činnosti v oboru státní památkové péče k zabezpečení jednoty kulturně politických záměrů a ideově metodických,

ekonomických a technických hledisek, jakož i perspektivního rozvoje státní památkové péče.

Jistou úlohu při státní správě na úseku kulturních památek hrají i **celní úřady**. Ty kontrolují, jak je dodržován souhlas Ministerstva kultury s vystavením či zapůjčením kulturní památky do zahraničí, a zda tato kulturní památka byla ze zahraničí vrácena zpět a v dobrém stavu. Celní úřady se také mohou podílet na dokumentaci, výzkumech a průzkumech movitých kulturních památek, příp. podávat podněty orgánům státní památkové péče.

b) Sportovní aktivity

Ústředním orgánem státní správy v oblasti sportu je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy vypracovává návrh koncepce státní politiky ve sportu a předkládá jej vládě ke schválení, koordinuje uskutečňování vládou schválené koncepce, zabezpečuje finanční podporu sportu ze státního rozpočtu, vytváří podmínky pro státní sportovní reprezentaci, pro přípravu sportovních talentů, pro rozvoj sportu pro všechny a pro sport zdravotně postižených občanů, vydává antidopingový program a organizuje a kontroluje jeho uskutečňování, rozhoduje o akreditaci vzdělávacích zařízení působících v oblasti sportu, zřizuje rezortní sportovní centrum a zabezpečuje jeho činnost, koordinuje činnost rezortních sportovních center Ministerstva obrany a Ministerstva vnitra. Rezortní sportovní centrum je organizační složkou státu, zabezpečuje vytváření potřebných předpokladů pro přípravu sportovních talentů a pro státní sportovní reprezentaci. Jistou úlohu v podpoře sportu hraje i Ministerstvo zdravotnictví. To ve své působnosti organizuje zdravotní služby poskytované státním sportovním reprezentantům a sportovním talentům a vytváří organizační předpoklady umožňující specifický přístup sportovních reprezentantů ke klinické péči, zřizuje laboratoř dopingové kontroly a zabezpečuje její činnost v rozsahu stanoveném Mezinárodním olympijským výborem. Laboratoř dopingové kontroly je organizační složkou státu.

Krajská úroveň

a) Státní památková péče a kultura

Na krajské úrovni jsou rozděleny kompetence mezi **krajským úřadem** a **krajem**. Krajský úřad metodicky řídí výkon státní památkové péče v kraji. Kraj v samostatné působnosti schvaluje koncepci podpory státní památkové péče v kraji v souladu s koncepcí rozvoje státní památkové péče v České republice a po projednání s Ministerstvem kultury, schvaluje návrhy dlouhodobých, střednědobých a prováděcích plánů a programů zachování a obnovy kulturních památek v kraji a usměrňuje kulturně výchovné využití kulturních památek v kraji.

Mezi konkrétní oblasti působnosti krajského úřadu na úseku státní památkové péče patří plnění úkolů orgánu státní památkové péče pro národní kulturní památky, pokud nepřísluší Ministerstvu kultury nebo vládě České republiky. Mezi tyto úkoly lze řadit zejména vydávání rozhodnutí o povinnostech vlastníka národní kulturní památky (§ 10 odst. 2 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů), vydávání rozhodnutí v případě ohrožení národních kulturních památek (§ 11 odst. 2 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů), vydávání závazných stanovisek pro účely řízení správních úřadů a orgánů krajů a obcí (§ 11 odst. 1 a 3 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů), vydávání závazných stanovisek k obnově národních kulturních památek (§ 14 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů), ukládání povinností vlastníku národní kulturní památky (§ 15 odst. 2 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů), podávání návrhu na vyvlastnění národní kulturní památky (§ 15 odst. 3 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů), podávání návrhu na vymezení ochranného pásma národní kulturní památky (§ 17 odst. 3 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů), vydávání souhlasu s přemístěním národní kulturní památky (§ 18 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů), rozhodování o podmínkách přenechání národní kulturní památky k dočasnému užívání (§ 19 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů), ukládání pokut za správní delikty, projednávání přestupků atd.

Krajský úřad dále dozírá v rozsahu své působnosti na dodržování zákona a předpisů vydaných pro jeho provedení, uplatňuje stanovisko k územně plánovací

dokumentaci (pro území, ve kterém je památková zóna nebo nemovitá národní kulturní památka), je dotčeným orgánem k zabezpečení nepředvídaných nálezů kulturně cenných předmětů, detailů stavby nebo archeologických nálezů. Krajský úřad také jako dotčený orgán vydává závazné stanovisko, pokud jde o zabezpečení péče o národní kulturní památky, a vykonává dozor při obnově národních kulturních památek z hlediska státní památkové péče.

Mezi další úkoly stanovené zákonem č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, patří např. podávání vyjádření na vyžádání Ministerstva kultury, vydávání plánu ochrany památkových rezervací a zón, vydávání souhlasu k přemístění kulturní památky, poskytování odměny nálezci archeologického nálezu apod.

b) Sportovní aktivity

V oblasti sportu vytváří kraj ve své samostatné působnosti podmínky pro sport, zejména zabezpečuje rozvoj sportu pro všechny a přípravu sportovních talentů, včetně zdravotně postižených občanů, zajišťuje výstavbu, rekonstrukce, udržování a provozování svých sportovních zařízení a zabezpečuje finanční podporu sportu ze svého rozpočtu.

Obecní úroveň

a) Státní památková péče a kultura

Na obecní úrovni je působnost rovněž rozdělena mezi **obec** a **obecní úřady** (v tomto případě obecní úřad obce s rozšířenou působností). Obecní úřad obce s rozšířenou působností vykonává a organizuje státní památkovou péči ve stanoveném správním obvodu v souladu s koncepcí rozvoje státní památkové péče v České republice. Obec oproti tomu pečuje o kulturní památky v místě a kontroluje, jak vlastníci kulturních památek plní povinnosti uložené jim tímto zákonem. Obec vychází přitom z odborných vyjádření odborné organizace státní památkové péče. Obec může podle místních podmínek po projednání s obecním úřadem obce s rozšířenou působností **zřídit právnickou osobu** nebo **organizační složku** pro obnovu kulturních památek.

Obecní úřad obce s rozšířenou působností se podílí na zpracování krajské koncepce podpory státní památkové péče a na zpracování střednědobých a prováděcích plánů a programů obnovy kulturních památek, dále zabezpečuje předpoklady pro komplexní péči o kulturní památky a nemovitosti, které nejsou kulturní památkou, ale jsou v památkové rezervaci, v památkové zóně nebo v ochranném pásmu (§ 17 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů), a v souvislosti s tím vydává jako dotčený orgán na návrh nebo z vlastního podnětu závazné stanovisko a poskytuje další podklady do řízení vedených jinými správními úřady než orgány státní památkové péče podle zvláštních právních předpisů.

Obecní úřad také může:

- uplatňovat stanovisko k územně plánovací dokumentaci pro území, ve kterém je nemovitá kulturní památka nebo ochranné pásmo nemovité kulturní památky, nemovité národní kulturní památky, památkové rezervace nebo památkové zóny, nejde-li o působnost ministerstva kultury podle § 26 odst. 2 písm. c) nebo působnost krajského úřadu podle § 28 odst. 2 písm. c), a ve vztahu k tomuto území uplatňuje stanovisko k vymezení zastavěného území,
- a usměrňovat péči o kulturní památky zajišťovanou obcemi,

Obecní úřad je základním článkem struktury orgánů státní památkové péče a vykonává státní správu na úseku státní památkové péče, pokud není příslušný jiný orgán. Dále koordinuje jednotné označování nemovitých kulturních památek tabulkou opatřenou nápisem "Kulturní památka" a velkým státním znakem, popřípadě i značkami stanovenými mezinárodními smlouvami; vykonává dozor při obnově kulturních památek a při stavbě, změně stavby, terénních úpravách, umístění nebo odstranění zařízení, odstranění stavby nebo udržovacích pracích na nemovitosti, která není kulturní památkou, ale je v památkové rezervaci, v památkové zóně nebo v ochranném pásmu z hlediska státní památkové péče; dozírá v rozsahu své působnosti na dodržování tohoto zákona a předpisů vydaných k jeho provedení a plní další úkoly stanovené zákonem.

Rada kraje a rada obce s rozšířenou působností mohou podle potřeby zřídit **komise státní památkové péče** pro všestranné posuzování a koordinaci úkolů

státní památkové péče. Stejně tak obecní úřad obce s rozšířenou působností jmenuje po vyjádření odborné organizace státní památkové péče **konzervátora státní památkové péče** jako dobrovolného pracovníka. Tento konzervátor je členem komise státní památkové péče a jeho úkolem je soustavně sledovat stav kulturních památek, podávat zprávy o jejich stavu a napomáhat jejich propagaci. Na návrh konzervátora může obecní úřad obce s rozšířenou působností pověřit pro určitý vymezený územní obvod dobrovolné pracovníky funkcí **zpravodaje státní památkové péče**, kteří spolupracují s konzervátorem při plnění jeho úkolů.

b) Sportovní aktivity

V oblasti sportu obce ve své samostatné působnosti vytváření podmínky pro sport, zejména zabezpečují rozvoj sportu pro všechny a přípravu sportovních talentů, včetně zdravotně postižených občanů, dále zajišťují výstavbu, rekonstrukce, udržování a provozování svých sportovních zařízení a poskytují je pro sportovní činnost občanů, kontrolují účelné využívání svých sportovních zařízení a zabezpečují finanční podporu sportu ze svého rozpočtu.

6.3 Dopravní infrastruktura (silnice, železnice, letiště, vodní doprava, cyklostezky/trasy, hraniční přechody). Dopravní obslužnost (veřejná doprava a nákladní přeprava)

S ohledem na prolínání právní úpravy obou výše nadepsaných oblastí byly pro zajištění přehlednosti analýzy tyto témata spojeny.

Seznam nejdůležitějších právních norem

- zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy
- zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), v platném znění
- zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), v platném znění
- zákon č. 361/2000 Sb., o silničním provozu, v platném znění
- zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, v platném znění
- vyhláška č. 104/1997 Sb., kterou se provádí zákon o pozemních komunikacích, v platném znění
- zákon č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích, v platném znění
- zákon č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě, v platném znění
- zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, v platném znění
- zákon č. 266/1994 Sb., o dráhách, v platném znění
- zákon č. 77/2002 Sb., o akciové společnosti České dráhy, v platném znění
- zákon č. 114/1995 Sb., o vnitrozemské plavbě, v platném znění
- zákon č. 61/2000 Sb., o námořní plavbě, v platném znění
- zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), v platném znění
- zákon č. 49/1997 Sb., o civilním letectví, v platném znění
- zákon č. 216/2002 Sb., o ochraně státních hranic, v platném znění
- zákon č. 194/2010 Sb., o veřejných službách v přepravě cestujících a o změně dalších zákonů, v platném znění.

Obecná charakteristika oblasti

Dopravní infrastruktura v podobě dopravních cest a dopravních prostředků tvoří významný integrující a stabilizující prvek národního hospodářství. Rozsah a

kvalita dopravy je významným ukazatelem technické, sociální a ekonomické úrovně, jak státu, tak regionů nebo obcí. Česká republika se svou hustotou dopravní sítě řadí mezi vyspělé státy.

Dopravní politika souvisí s geografickou polohou a podmínkami, které nastavuje Evropská unie. Mezi ně patří: účelné využití zdrojů geografické polohy České republiky, zajištění propojení na evropskou dopravní síť, zajištění dopravné obslužnosti, zvyšování kvality a bezpečnosti dopravy, důraz na ochranu životního prostředí, aj.

Doprava jako služba je soukromý statek, který je ale provozován na dopravních cestách, které již mají charakter veřejného statku. V České republice je respektováno právo občana na zajištění dostatečné dopravní obslužnosti. Dopravní obslužnost je nezbytná služba poskytovaná veřejným sektorem, protože její zajištění v požadovaném rozsahu není pro soukromý sektor ziskové.

Centrální úroveň

a) Silniční doprava

Státní správu ve věcech provozu na pozemních komunikacích vykonává Ministerstvo dopravy, které je ústředním orgánem státní správy ve věcech provozu na pozemních komunikacích, krajský úřad, obecní úřad obce s rozšířenou působností, Ministerstvo vnitra a Policie České republiky.

Ministerstvo dopravy

- povoluje výjimky podle § 43 odst. 5 a § 83 odst. 5 zákona č. 361/2000 Sb., o silničním provozu, ve znění pozdějších předpisů,
- stanoví po písemném vyjádření Ministerstva vnitra místní a přechodnou úpravu provozu na pozemních komunikacích na dálnici a rychlostní silnici a užití zařízení pro provozní informace na dálnici a rychlostní silnici,
- schvaluje na žádost a náklady výrobce nebo výhradního dovozce provedení a používání dopravních značek, světelných a akustických signálů, dopravních zařízení a zařízení pro provozní informace,
- rozhoduje o odvolání proti rozhodnutí krajského úřadu vydaného podle tohoto zákona,

- vede centrální registr řidičů,
- zabezpečuje výrobu a distribuci řidičských průkazů, mezinárodních řidičských
- průkazů a dalších dokladů stanovených tímto zákonem,
- zabezpečuje výrobu a na základě požadavků obecních úřadů obcí s rozšířenou působností i distribuci paměťových karet řidiče a vede jejich centrální evidenci,
- provádí prevenci v oblasti bezpečnosti provozu na pozemních komunikacích,
- na žádost příslušného orgánu jiného členského státu ověřuje a sděluje údaje o platnosti a rozsahu řidičských oprávnění.

Ministerstvo dopravy nebo jím pověřená osoba zajišťuje informovanost veřejnosti o situacích v provozu na pozemních komunikacích, které mají vliv na bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích. Za tím účelem jsou policie, obecní policie, silniční správní úřady, správci pozemních komunikací a Hasičský záchranný sbor povinni poskytovat ministerstvu aktuální informace, které mají vliv na bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích.

Státní správu a státní dozor ve věcech podmínek provozu vozidel na pozemních komunikacích vykonávají podle zákona č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů, a podle mezinárodních smluv, kterými je Česká republika vázána, Ministerstvo dopravy, krajské úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností a Česká obchodní inspekce.

Ministerstvo dopravy je správcem registru silničních vozidel; rozhoduje o udělení, změnách a odnětí technické způsobilosti typu silničního vozidla, systému vozidla, konstrukční části vozidla nebo samostatného technického celku vozidla a výbavy silničního vozidla; povoluje provozování technické zkušebny; rozhoduje o uznání typu silničního vozidla v malé sérii schváleného jiným členským státem s platností na území tohoto státu; rozhoduje o udělení výjimky z technických požadavků pro účely povolení výroby jednotlivého silničního vozidla a schválení technické způsobilosti jednotlivě vyrobeného nebo dovezeného vozidla; provádí dohled nad výrobou silničních vozidel, systémů vozidel, konstrukčních částí vozidel nebo samostatných technických celků vozidel z hlediska schvalování

typu; ukládá výrobcům silničních vozidel, systémů vozidel, konstrukčních částí vozidel nebo samostatných technických celků vozidel způsob a lhůtu k odstranění nedostatků a jejich příčin zjištěných při dohledu nad výrobou z hlediska schvalování typu; rozhoduje o zastavení výroby silničních vozidel, systémů vozidel, konstrukčních částí vozidel nebo samostatných technických celků vozidel nebo výbavy silničních vozidel, anebo jejich uvádění do provozu, je-li výrobou a provozováním bezprostředně ohrožen život nebo zdraví osob a bezpečnost provozu na pozemních komunikacích; vydává a odnímá profesní osvědčení kontrolního technika, osvědčení kontrolního technika pro vydávání technických protokolů vozidel před jejich schválením k provozu na pozemních komunikacích a profesní osvědčení mechanika; vede evidenci vydaných profesních osvědčení kontrolního technika, osvědčení kontrolního technika pro vydávání technických protokolů kontroly jednotlivých druhů vozidel, výměnných nástaveb nebo malých sérií vozidel před jejich schválením k provozu na pozemních komunikacích a profesních osvědčení mechanika; pověřuje stanice technické kontroly prováděním technické kontroly jednotlivých vozidel a výměnných nástaveb před schválením jejich technické způsobilosti k provozu na pozemních komunikacích; schvaluje technickou způsobilost výbavy silničních vozidel; schvaluje technickou způsobilost typu zvláštních vozidel k provozu na pozemních komunikacích; vede registr stanic technické kontroly a stanic měření emisí; vydává a odnímá osvědčení o schválení měřicího přístroje nebo zařízení používaného k provádění technických prohlídek a k měření emisí; každoročně vydává průvodce o spotřebě paliva a emisích, který je spotřebitelům zdarma dostupný v prodejních místech; zajišťuje v návaznosti na přímo použitelný předpis Evropské unie výrobu a na základě požadavků obecních úřadů obcí s rozšířenou působností i distribuci paměťových karet vozidla a paměťových servisních karet; vede centrální seznam autorizovaných metrologických středisek oprávněných k této činnosti podle zvláštního právního předpisu; vede centrální seznam paměťových karet dílny; vede centrální seznam paměťových karet podniku; oznamuje příslušnému orgánu jiného členského státu Evropské unie odejmutí osvědčení o registraci a technického průkazu silničního motorového vozidla, nebo přípojného vozidla, které bylo ke dni podání žádosti o registraci zapsáno v registru jiného členského státu Evropské unie; vrací příslušnému orgánu jiného členského státu Evropské unie na jeho žádost odňaté osvědčení o registraci a technický průkaz silničního motorového vozidla, nebo přípojného vozidla, které bylo ke dni podání žádosti o

registraci zapsáno v registru tohoto jiného členského státu Evropské unie; je správcem informačního systému stanic technické kontroly a zveřejňuje statistiky silničních vozidel zapsaných v registru silničních vozidel.

Státní odborný dozor ve věcech podmínek provozu vozidel na pozemních komunikacích vykonávají podle tohoto zákona ministerstvo, krajské úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností a podle zvláštního právního předpisu Policie České republiky a Celní správa České republiky. Při výkonu státního odborného dozoru ministerstvo, krajské úřady a obecní úřady obcí s rozšířenou působností kontrolují plnění povinností a podmínek stanovených tímto zákonem. Zjišťují, zda osoby, jimž ukládá tento zákon povinnosti ve věcech podmínek provozu vozidel na pozemních komunikacích, plní uložené povinnosti a zda dodržují podmínky stanovené v rozhodnutích vydaných ministerstvem nebo krajskými úřady nebo obecními úřady obcí s rozšířenou působností.

Státní správu ve věcech dálnice, silnice, místní komunikace a veřejné účelové komunikace vykonávají silniční správní úřady, kterými jsou Ministerstvo dopravy, krajský úřad a obecní úřad obce s rozšířenou působností a celní úřad. Působnost silničního správního úřadu vykonávají v rozsahu stanoveném tímto zákonem též obce v přenesené působnosti.

Ministerstvo dopravy rozhoduje o zařazení pozemní komunikace do kategorie dálnice nebo silnice I. třídy a o změnách těchto kategorií; rozhoduje o zrušení dálnice nebo silnice I. třídy po dohodě s Ministerstvem obrany; vykonává působnost silničního správního úřadu a speciálního stavebního úřadu podle tohoto zákona ve věcech dálnic a rychlostních silnic; povoluje zvláštní užívání silnic formou přepravy zvláště těžkých nebo rozměrných předmětů a užívání vozidel, jejichž rozměry nebo hmotnost přesahují míru stanovenou zvláštními předpisy, pokud trasa přepravy přesahuje územní obvod jednoho kraje; rozhoduje o opravných prostředcích proti rozhodnutím orgánu kraje v přenesené působnosti; uplatňuje stanovisko k politice územního rozvoje; uplatňuje stanovisko k územně plánovací dokumentaci a závazné stanovisko v územním řízení z hlediska řešení dálnic, rychlostních silnic a silnic I. třídy; vydává vyjádření ke sporu mezi provozovatelem systému elektronického mýtného a poskytovatelem evropského mýtného; ukládá ochranná opatření u prvků

systemu elektronického mýtného a u součástí inteligentního dopravního systému a projednává některé správní delikty.

Státní dozor na dálnicích, silnicích, místních komunikacích a veřejně přístupných účelových komunikacích vykonávají silniční správní úřady v rozsahu své působnosti.

b) Železniční doprava

Dráhou je cesta určená k pohybu drážních vozidel včetně pevných zařízení potřebných pro zajištění bezpečnosti a plynulosti drážní dopravy. Mezi dráhy na území České republiky řadíme dráhy železniční, tramvajové, trolejbusové a lanové.

Státní správu ve věcech drah vykonávají drážní správní úřady, kterými jsou Ministerstvo dopravy a Drážní úřad. Drážní úřad je podřízen Ministerstvu dopravy a jeho sídlem je Praha. Kromě toho byla ještě zřízena i Drážní inspekce jako správní úřad podřízený Ministerstvu dopravy. Působnost drážních úřadů vykonávají v rozsahu stanoveném zákonem také obce v přenesené působnosti.

Drážní úřad vykonává působnost orgánu dozoru podle ustanovení zvláštního právního předpisu nad stanovenými výrobky (zákon č. 102/2001 Sb., o obecné bezpečnosti výrobků a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů) a ostatními výrobky určenými pro provozování dráhy a drážní dopravy, které jsou součástí dráhy nebo drážních vozidel, nad drážními vozidly, určenými technickými zařízeními a nad strukturálními a provozními subsystémy na dráhách zařazených do evropského železničního systému. Drážní úřad dále dohlíží nad plněním povinností týkajících se dodržování práv cestujících v železniční přepravě a vyřizuje stížnosti na porušování těchto povinností.

Ministerstvo dopravy rozhoduje o zařazení železniční dráhy do kategorie a o jejím zrušení, rozhoduje o změně kategorie dráhy celostátní na jinou kategorii železniční dráhy a o změně kategorie jiné železniční dráhy než dráhy celostátní na dráhu celostátní po dohodě s Ministerstvem obrany, je odvolacím orgánem ve správním řízení ve věcech upravených tímto zákonem proti rozhodnutí Drážního úřadu, Drážní inspekce a obcí, uplatňuje stanoviska k politice územního rozvoje a územně plánovací dokumentaci z hlediska zájmů a záměrů ve věcech drah.

Státní dozor ve věcech drah vykonávají drážní správní úřady a Drážní inspekce. Výkon státního dozoru obcemi náleží do přenesené působnosti obcí. Působnost pro výkon státního dozoru je určena věcnou a územní působností drážního správního úřadu.

c) Letecká doprava

Státní správu ve věcech civilního letectví vykonává Ministerstvo dopravy a Úřad pro civilní letectví. V případě vojenského letectví je tímto orgánem Ministerstvo obrany.

Ministerstvo dopravy vykonává správu letadlových adres přidělených České republice mezinárodní organizací, zajišťuje provozování letiště po dobu, po kterou není vlastník letiště schopen zajistit jeho provozování vlastními silami nebo prostřednictvím jiného provozovatele. Dále vydává:

- rozhodnutí o zavedení provozních omezení ke snížení hluku na letišti,
- rozhodnutí o tom, zda zveřejněný letištní ceník, jeho složky a způsob jejich stanovení nejsou v rozporu se zákazem diskriminace,
- povolení pro zahraničního leteckého dopravce k provozování obchodní letecké dopravy do nebo z České republiky nebo na území České republiky,
- národní programy podle přímo použitelného předpisu Evropských společenství,
- osobám provádějícím detekční kontrolu osvědčení odborné způsobilosti,
- povolení k výkonu kontroly zavádění a plnění opatření a postupů uvedených v bezpečnostním programu provozovatele letiště, leteckého dopravce, poskytovatele letových provozních služeb, poskytovatele služeb při odbavovacím procesu na letišti a schváleného agenta,
- osvědčení k provádění bezpečnostních školení,

Ministerstvo dopravy také zveřejňuje způsobem umožňujícím dálkový přístup seznam letišť, na která se použijí ustanovení části čtvrté hlavy VI zákona č. 49/1997 Sb., o civilním letectví, ve znění pozdějších předpisů, zveřejňuje způsobem umožňujícím dálkový přístup souhrnnou zprávu o výsledcích dohledu nad plněním povinností provozovatele letiště a leteckého dopravce a zahájených řízeních podle části čtvrté hlavy VI zákona č. 49/1997 Sb., o civilním letectví, ve

znění pozdějších předpisů, kontroluje plnění povinností provozovatele letiště a leteckého dopravce podle části čtvrté hlavy VI zákona č. 49/1997 Sb., o civilním letectví, ve znění pozdějších předpisů, ve spolupráci s Ministerstvem obrany a Ministerstvem vnitra zajišťuje leteckou službu pátrání a záchrany, rozhoduje o udělení a odebrání přepravních práv leteckým dopravcům, schvaluje letový řád zahraničního leteckého dopravce, provozní a technické předpisy pro provoz sportovních létajících zařízení a výcvikové osnovy, bezpečnostní program provozovatele letiště, leteckého dopravce, poskytovatele letových provozních služeb, poskytovatele služeb při odbavovacím procesu na letišti a schváleného agenta a jeho změny. Může také udělit souhlas k letům za účelem výkonu státní správy, pověřit právníkou osobu výkonem státní správy ve věcech sportovních létajících zařízení a odnímá udělené pověření, uzavřít veřejnoprávní smlouvu k provádění výkonu státní správy ve věcech sportovních létajících zařízení, projednávat správní delikty fyzických a právnických osob na úseku provozu sportovních létajících zařízení, vytvářet systém ochrany civilního letectví před protiprávními činy a zavádí, koordinovat a kontrolovat bezpečnostní opatření k ochraně civilního letectví před protiprávními činy, stanovit zvláštní bezpečnostní opatření v bezpečnostním programu provozovatele malého letiště a rozhoduje o jejich změně nebo zrušení. Dále vede seznam schválených agentů a zveřejňuje jej způsobem umožňujícím dálkový přístup, stanovuje opatření a postupy zajišťující ochranu civilního letectví před protiprávními činy nad rámec bezpečnostního programu a rozhoduje o jejich zrušení, jmenuje zástupce České republiky do správní rady Evropské agentury pro bezpečnost letectví a do výboru ustanoveného podle přímo použitelného předpisu Evropských společenství, je dotčeným orgánem státní správy při pořizování územně plánovací dokumentace a v územním řízení, týkají-li se leteckých staveb, uplatňuje stanovisko k politice územního rozvoje a územně plánovací dokumentaci z hlediska zájmů letecké dopravy, vede databázi, uděluje a odnímá pověření právníkové osoby k vedení databáze, chrání a zpřístupňuje databázi.

Ministerstvo dopravy je odvolacím úřadem ve správním řízení proti rozhodnutím Úřadu vydaným podle tohoto zákona. Při rozhodování o odvolání proti rozhodnutí o odejmutí průkazu způsobilosti k výkonu činnosti člena leteckého personálu z důvodu zdravotní nezpůsobilosti je Ministerstvo dopravy vázáno stanoviskem Ministerstva zdravotnictví.

Úřad pro civilní letectví spolupracuje s Evropskou agenturou pro bezpečnost letectví a uzavírá s ní smlouvu o podmínkách spolupráce, plní úkoly vnitrostátního dozorového orgánu podle přímo použitelného předpisu Evropských společenství, uděluje pověření podle zákona č. 49/1997 Sb., o civilním letectví, ve znění pozdějších předpisů, dohlíží na plnění povinností leteckého dopravce týkajících se náhrad a pomoci cestujícím v případě odepření nástupu na palubu, zrušení nebo významného zpoždění letu a vyřizuje stížnosti na porušování těchto povinností.

Úřad pro civilní letectví dále rozhoduje o zápisu zástavního práva k letadlu do leteckého rejstříku, o schválení typu výrobku a posuzuje a ověřuje shodu vlastností výrobku, o letové způsobilosti a vydává osvědčení letové způsobilosti a ověřuje letovou způsobilost, o schválení letové způsobilosti individuálně vyrobeného výrobku a vydává osvědčení letové způsobilosti, o letové nezpůsobilosti letadla a odnímá osvědčení letové způsobilosti a uznává za platné osvědčení letové způsobilosti vydané jiným státem, o stanovení druhu letiště a o jeho změně a o dočasném přerušení provozování letiště nebo jeho části.

Kromě uvedeného může Úřad pro civilní letectví také provádět kontroly letové způsobilosti, udělit souhlas ke zkušebnímu létání, vydávat povolení k provozování letiště a rozhoduje o jeho zrušení, vydávat, pozastavovat platnost a odnímat osvědčení letiště apod.

Úřad pro civilní letectví je zároveň speciálním stavebním úřadem pro letecké stavby.

d) Vodní doprava

Státní správu vykonávají plavební úřady, kterými jsou Ministerstvo dopravy a Státní plavební správa. Státní plavební správa je podřízena Ministerstvu dopravy.

Ministerstvo dopravy pověřuje právnickou osobu prováděním technických prohlídek plavidel, rozhoduje o schválení typu výrobku určeného pro použití v systému RIS, vydává stanovisko pro rozhodování o koncesi k provozování vodní dopravy, rozhoduje o udělení povolení pro provozování mezinárodní vodní dopravy, je odvolacím orgánem ve správním řízení ve věcech upravených tímto zákonem proti rozhodnutí Státní plavební správy.

Státní správu a státní dozor ve věcech námořní plavby vykonává Ministerstvo dopravy. Ministerstvo dopravy plní funkci Námořního úřadu ve vztahu k mezinárodním smlouvám, kterými je Česká republika vázána.

Krajská úroveň

a) Silniční doprava

Krajský úřad ve věcech provozu na pozemních komunikacích povoluje výjimky podle § 43 odst. 5 zákona č. 361/2000 Sb., o silničním provozu, ve znění pozdějších předpisů, dále stanoví po písemném vyjádření příslušného orgánu policie místní a přechodnou úpravu provozu na pozemních komunikacích na silnici I. třídy, kromě rychlostní silnice, a užití zařízení pro provozní informace na silnici I. třídy, kromě rychlostní silnice a provádí prevenci v oblasti bezpečnosti provozu na pozemních komunikacích.

Krajský úřad ve věcech podmínek provozu vozidel na pozemních komunikacích rozhoduje o udělení, změně a odnětí oprávnění k provozování stanice technické kontroly a vydává osvědčení k provozování stanice technické kontroly.

Krajský úřad ve věcech dálnice, silnice, místní komunikace a veřejné účelové komunikace povoluje zvláštní užívání silnic II. a III. třídy formou přepravy zvláště těžkých nebo rozměrných předmětů a užívání vozidel, jejichž rozměry nebo hmotnost přesahují míru stanovenou zvláštními předpisy, pokud trasa přepravy nepřesahuje územní obvod kraje; rozhoduje o zařazení pozemní komunikace do kategorií silnic II. a III. třídy a o změnách těchto kategorií; rozhoduje o zrušení silnic II. a III. třídy po udělení souhlasu Ministerstvem obrany a Ministerstvem dopravy; vykonává působnost silničního správního úřadu a speciálního stavebního úřadu ve věcech silnic I. třídy s výjimkou věcí, ve kterých rozhoduje Ministerstvo dopravy; rozhoduje o opravných prostředcích proti rozhodnutím obecního úřadu obce s rozšířenou působností a proti rozhodnutím obcí a uplatňuje stanovisko k územně plánovací dokumentaci a závazné stanovisko v územním řízení z hlediska řešení silnic II. a III. třídy.

b) Železniční doprava

Kraje či krajské úřady nevystupují v rámci železniční dopravy jako orgány státní správy, nicméně v rámci své samostatné působnosti mohou figurovat jako objednatelé dotované dopravy na svém území (v rámci zajištění základní dopravní obslužnosti dle § 35 odst. 2 písm. g) zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů a Zákona č. 194/2010 Sb., o veřejných službách v přepravě cestujících a o změně dalších zákonů).

c) Letecká doprava

V případě letecké dopravy má kraj či krajský úřad jen minimální oprávnění k zásahům do těchto činností.

Obecní úroveň

a) Silniční doprava

Obecní úřad obce s rozšířenou působností ve věcech provozu na pozemních komunikacích:

- pověřuje osoby oprávněné k zastavování vozidel podle § 79 odst. 1 písm. j) zákona č. 361/2000 Sb., o silničním provozu,
- uděluje, podmiňuje, omezuje, odnímá a vrací řidičské oprávnění a zrušuje podmínění nebo omezení řidičského oprávnění,
- nařizuje přezkoumání zdravotní způsobilosti držitele řidičského oprávnění,
- nařizuje přezkoušení z odborné způsobilosti držitele řidičského oprávnění,
- vydává a vyměňuje řidičské průkazy a mezinárodní řidičské průkazy a vydává duplikáty řidičských průkazů a mezinárodních řidičských průkazů,
- vyměňuje řidičské průkazy členského státu, řidičské průkazy vydané cizím státem,
- zapisuje do mezinárodního řidičského průkazu vydaného cizím státem skutečnosti podle § 107 zákona č. 361/2000 Sb., o silničním provozu a oznamuje je orgánu cizího státu, který tento mezinárodní řidičský průkaz vydal,
- vede registr řidičů a vydává data z registru řidičů,
- vydává speciální označení vozidel,

- projednává přestupky proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích podle zvláštního právního předpisu,
- provádí v registru řidičů záznamy o počtech bodů dosažených řidiči v bodovém hodnocení a o odečtu bodů,
- projednává námítky a rozhoduje ve věci záznamu o počtu řidičem dosažených bodů v bodovém hodnocení,
- provádí prevenci v oblasti bezpečnosti provozu na pozemních komunikacích,
- informuje orgán činný v trestním řízení, který rozhodl o podmíněném odložení podání návrhu na potrestání nebo o podmíněném zastavení trestního stíhání,
- odevzdání řidičského průkazu držitelem řidičského průkazu, který se zavázal zdržet se řízení motorových vozidel během zkušební doby tohoto podmíněného odložení podání návrhu na potrestání nebo podmíněného zastavení trestního stíhání,
- žádosti o řidičské oprávnění osoby, která se zavázala během zkušební doby tohoto podmíněného odložení podání návrhu na potrestání nebo podmíněného zastavení trestního stíhání zdržet se řízení motorových vozidel, pokud nebyl příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností vyrozuměn o tom, zda se tato osoba ve zkušební době osvědčila, nebo o tom, že se má za to, že se osvědčila; zároveň obecní úřad obce s rozšířenou působností informuje orgán činný v trestním řízení o tom, zda žadatel doložil odbornou způsobilost.

Obecní úřad obce s rozšířenou působností ve věcech podmínek provozu vozidel na pozemních komunikacích rozhoduje o zápisu silničního vozidla do registru vozidel, provádí zápisy změn údajů zapisovaných v registru; přiděluje silničním motorovým vozidlům registrační značku nebo registrační značku na přání a vydává tabulky s registrační značkou; vydává osvědčení o registraci a technický průkaz silničního vozidla nebo technické osvědčení silničního vozidla; rozhoduje o trvalém, dlouhodobém a dočasném vyřazení silničního vozidla; schvaluje technickou způsobilost jednotlivě vyrobeného nebo přestavěného silničního vozidla; schvaluje technickou způsobilost jednotlivě dovezeného vozidla; provádí zápisy údajů v technickém průkazu silničního vozidla; rozhoduje o udělení a odnětí oprávnění k provozování stanice měření emisí; vydává osvědčení k

provozování stanice měření emisí; objednává u ministerstva paměťové karty podniku a paměťové karty dílny; vydává a odebírá paměťovou kartu podniku a paměťovou kartu dílny; předává ministerstvu údaje pro vedení centrálního seznamu paměťových karet podniku a paměťových karet dílny; odnímá při registraci osvědčení o registraci silničního motorového vozidla nebo přípojného vozidla a technický průkaz silničního motorového vozidla, nebo přípojného vozidla, pokud byl vydán, jedná-li se o vozidlo registrované v jiném členském státě Evropské unie, a předává je ministerstvu.

Obecní úřad obce s rozšířenou působností v sídle kraje, Městský úřad v Kolíně a Magistrát hlavního města Prahy navíc provádí úkony v souvislosti s registrem historických a sportovních vozidel.

Obecní úřady obcí s rozšířenou působností vykonávají působnost speciálního stavebního úřadu ve věcech silnic II. a III. třídy, místních komunikací a veřejně přístupných účelových komunikací a působnost silničního správního úřadu ve věcech silnic s výjimkou věcí, o kterých rozhoduje Ministerstvo dopravy nebo orgán kraje v přenesené působnosti, dále projednávají některé správní delikty a uplatňují stanovisko k územním plánům a regulačním plánům a závazné stanovisko v územním řízení, pokud není příslušné Ministerstvo dopravy nebo krajský úřad.

Obce pak rozhodují o zařazení pozemní komunikace do kategorie místních komunikací a o vyřazení místní komunikace z této kategorie, projednávají některé správní delikty a vykonávají působnost silničního správního úřadu ve věcech místních komunikací a veřejně přístupných účelových komunikací.

b) Železniční doprava

Obecní úřady uplatňují stanovisko k územně plánovací dokumentaci z hlediska dráhy speciální, tramvajové, trolejbusové a lanové, pokud není příslušné Ministerstvo dopravy. Hlavní město Praha vykonává přenesenou působnost podle zákona č. 266/1994 Sb., o dráhách, ve znění pozdějších předpisů, ve věci dráhy tramvajové, trolejbusové, lanové a speciální dráhy s některými výjimkami. Ostatní obce vykonávají rovněž s výjimkami přenesenou působnost podle zákona č. 266/1994 Sb., o dráhách, ve znění pozdějších předpisů, ve věci dráhy tramvajové, trolejbusové, lanové a speciální dráhy. Příslušnou k rozhodování

podle tohoto zákona je obec, v jejímž územním obvodu se nachází dráha tramvajová, trolejbusová, lanová nebo speciální dráha. Jedná-li se o rozhodování o udělení licence, je příslušnou obec, v jejímž územním obvodu se bude nacházet výchozí zastávka drážní dopravy.

c) Letecká doprava

Obec, na jejímž území se nalézá plocha trvale užívána ke vzletům a přistáním letadel, musí vyjádřit souhlas ke vzletům a přistáním při pravidelném provozu sportovních létajících zařízení.

d) Vodní doprava

Obec, na jejímž katastrálním území se nachází plocha pro provoz vodních skútrů, uděluje písemný souhlas s vymezením této plochy.

6.4 Životní prostředí

Seznam nejdůležitějších právních norem

- zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy
- zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), v platném znění
- zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), v platném znění
- zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, v platném znění
- zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění
- zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, v platném znění
- zákon č. 25/2008 Sb., o integrovaném registru znečišťování životního prostředí a o integrovaném systému plnění ohlašovacích povinností v oblasti životního prostředí a o změně některých zákonů, v platném znění
- zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí, v platném znění.

Obecná charakteristika oblasti

Životní prostředí lze definovat jako souhrn přírodních, umělých a sociálních složek, které vytvářejí základní předpoklady pro život člověka a ostatních živých organismů. Problémy v oblasti životního prostředí se objevují od 70. let a mají vrůstající tendenci. To souvisí zejména s růstem počtu obyvatel, růstem materiálových nároků obyvatel, úbytkem neobnovitelných zdrojů, devastace přírodního prostředí aj. Proto se postupně ve všech veřejných rozpočtech objevuje položka na péči o životní prostředí.

V důsledku koncepce hospodářské politiky minulého politického režimu, Česká republika patří mezi státy se značně poškozeným životním prostředím. Jde zejména o poškození lesů, vod, půdy a krajiny. To má jednak ekologické a jednak ekonomické dopady.

Zájem ze strany státu o životní prostředí se dále zvýšil se vstupem České republiky do Evropské unie, která v oblasti ochrany životního prostředí a jeho

jednotlivých složek disponuje rozsáhlým systémem právních předpisů, kterým jsou členské státy nuceny se přizpůsobit.

Centrální úroveň

Státní správu v oblasti posuzování vlivů na životní prostředí vykonávají Ministerstvo životního prostředí a orgány kraje, v jejichž územně správním obvodu je navržen záměr nebo pro jehož územně správním obvod je zpracována koncepce. Dále byla zřízena Česká inspekce životního prostředí jako orgán státní správy, který je podřízen Ministerstvu životního prostředí.

Ministerstvo životního prostředí je dle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, ústředním správním úřadem v oblasti posuzování vlivů na životní prostředí. Ministerstvo životního prostředí vykonává vrchní státní dozor v oblasti posuzování vlivů na životní prostředí, zajišťuje posuzování záměrů, jejichž provedení by mohlo závažně ovlivnit životní prostředí, zajišťuje posuzování koncepcí v případech, kdy dotčené území tvoří celé území kraje nebo zasahuje na území více krajů nebo na území národního parku nebo chráněné krajinné oblasti nebo pokud dotčené území tvoří území celého státu, poskytuje Evropské komisi v souladu s právními předpisy Evropských společenství informace v oblasti posuzování vlivů na životní prostředí, zajišťuje mezistátní posuzování záměrů a koncepcí, zajišťuje posuzování dalších záměrů, u kterých je příslušný orgán kraje, pokud si tuto působnost v jednotlivém případě vyhradilo, vede souhrnnou evidenci všech zahajovaných posuzování a evidenci všech vydaných závěrů zjišťovacích řízení a stanovisek, uděluje a odnímá autorizaci, vede a jedenkrát ročně zveřejňuje ve svém věstníku seznam držitelů autorizace, do konce února každého roku zveřejňuje seznam posudků a jejich zpracovatelů a dále seznam koncepcí a jejich posuzovatelů za předchozí kalendářní rok, vydává stanovisko k posouzení vlivů provádění politiky územního rozvoje na životní prostředí, stanovisko k posouzení vlivů provádění zásad územního rozvoje na životní prostředí a je dotčeným orgánem při jejich pořizování.

Podle § 13 odst. 2 zákona č. 123/1998, o právu na informace o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů, jsou Ministerstvo životního prostředí,

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy spolu s dalšími ústředními správními úřady, kraje a obce v samostatné působnosti povinny podporovat environmentální vzdělávání, výchovu a osvětu vycházející z principů udržitelného rozvoje zajišťované prostřednictvím státních i nestátních organizací, stejně tak jsou povinny tyto orgány vytvářet nezbytné technické a další podmínky pro aktivní zpřístupňování informací.

Ministerstvo životního prostředí zpracovává Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v České republice a předkládá jej vládě ke schválení, garantuje, koordinuje a aktualizuje Státní program prostřednictvím akčních plánů na příslušná léta a podporuje rozvoj osvěty vedoucí k preventivní ochraně životního prostředí.

Orgány veřejné správy s výjimkou organizačních složek státu mohou k podpoře environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty zřizovat zvláštní fondy.

Mezi orgány ochrany přírody řadíme obecní úřady, pověřené obecní úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností, krajské úřady, správy národních parků a chráněných krajinných oblastí, Česká inspekce životního prostředí, Ministerstvo životního prostředí, újezdní úřady, Ministerstvo obrany. Orgány ochrany přírody vykonávají státní správu na úseku ochrany přírody a krajiny podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

Ministerstvo životního prostředí také zpracovává ve spolupráci s kraji prognózy a koncepce strategie ochrany přírody v České republice, koordinuje státní vědeckovýzkumnou činnost v oboru ochrany přírody a krajiny, spolupracuje s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy České republiky v zajišťování ekologické výchovy a vzdělávání, zabezpečuje mezinárodní spolupráci České republiky v oboru ochrany přírody a krajiny, podává Komisi zprávy a informace požadované právními předpisy Evropských společenství v oblasti ochrany volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a jejich stanovišť, vykonává vrchní státní dozor v ochraně přírody a krajiny, řídí činnost České inspekce životního prostředí a správ a plní jiné úkoly stanovené tímto zákonem.

Krajská úroveň

Orgány kraje dle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, zajišťují posuzování záměrů, zajišťují posuzování koncepcí v případech, kdy dotčené území zasahuje výlučně do územního obvodu kraje, není-li příslušné Ministerstvo životního prostředí, vedou evidenci jimi vydaných stanovisek a zasílají jedno vyhotovení každého jimi vydaného závěru zjišťovacího řízení a stanoviska ministerstvu k souhrnné evidenci, do konce února každého roku zveřejňují seznam posudků a jejich zpracovatelů a dále seznam koncepcí a jejich posuzovatelů za předchozí kalendářní rok, vydávají stanovisko k posouzení vlivů provádění územního plánu na životní prostředí a jsou dotčenými orgány při jeho pořizování.

Na úseku poskytování informací o životním prostředí kraje v samostatné působnosti zpracovávají, koordinují a aktualizují krajské koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty vycházející se Státního programu a podporují rozvoj environmentálního poradenství.

Kraje zpracovávají ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí prognózy, koncepce a strategie ochrany přírody ve své územní působnosti, nejde-li o národní park nebo chráněnou krajinnou oblast, národní přírodní rezervaci, národní přírodní památku a ochranná pásma těchto zvláště chráněných území anebo o vojenské újezdy.

Kraje mohou vydávat pro svůj správní obvod, nejde-li o národní parky, chráněné krajinné oblasti, národní přírodní rezervace, národní přírodní památky a ochranná pásma těchto zvláště chráněných území anebo o vojenské újezdy, nařízení o zřízení či zrušení přírodních parků a o omezení využití jejich území, nařízení o zřízení přírodních rezervací, přírodních památek nebo jejich ochranných pásem a zajišťují péči o tato území, dále mohou ve svém správním obvodu vydat nařízení o zrušení přírodních rezervací, přírodních památek nebo ochranných pásem těchto zvláště chráněných území.

Krajské úřady na území přírodních rezervací, přírodních památek a ochranných pásem těchto zvláště chráněných území vykonávají státní správu v ochraně přírody a krajiny v rozsahu působnosti obecních úřadů, pověřených obecních úřadů, a obecních úřadů obcí s rozšířenou působností, není-li podle zákona č.

113/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, příslušné Ministerstvo životního prostředí.

Krajské úřady dále ve svém správním obvodu mohou vydávat závazná stanoviska ke schválení lesních hospodářských plánů a k lesním hospodářským osnovám, rozhodovat o omezení výkonu práva myslivosti a rybářství v přírodních rezervacích, zajišťovat zpracování plánů péče a schvalovat plány péče o přírodní rezervace, přírodní památky a jejich ochranná pásma, zajišťovat zpracování, oznamovat a projednávají záměrů na vyhlášení a návrhy právních předpisů, kterými se vyhlášují přírodní rezervace, přírodní památky a ochranná pásma těchto zvláště chráněných území a mnohé další úkoly stanovené v § 77a zákona č. 113/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

Krajské úřady dozírají, zda v obvodu jejich působnosti nedochází k ohrožování zájmů ochrany přírody a krajiny, dozírají na dodržování tohoto zákona a prováděcích předpisů a v rozsahu své působnosti ukládají opatření k odstranění zjištěných závad. Tyto orgány zejména dozírají, jak jsou dodržována vydaná rozhodnutí a závazná stanoviska na úseku ochrany přírody a krajiny, plněny povinnosti fyzických a právnických osob vyplývající z předpisů na ochranu přírody a krajiny, zajišťovány ochranné podmínky zvláště chráněných částí přírody a dodržována ochrana významných krajinných prvků, připravovány a naplňovány plány, projekty a opatření k obnově systému ekologické stability.

Podle § 36 písm. c) zákona č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů, je zastupitelstvu kraje také vyhrazeno rozhodování o poskytování dotací spolkům, humanitárním organizacím a jiným právnickým a fyzickým osobám působícím na území kraje v oblasti mládeže, sportu a tělovýchovy, sociálních služeb, podpory rodin, požární ochrany, kultury, vzdělávání a vědy, zdravotnictví, protidrogových aktivit, prevence kriminality a ochrany zvířat a životního prostředí v hodnotě nad 200 000 Kč jedné fyzické nebo právnické osobě v kalendářním roce, nejedná-li se o účelové dotace z prostředků státního rozpočtu.

Obecní úroveň

V oblasti práva na informace o životním prostředí umožňují kraje obcím v samostatné působnosti podílet se na realizaci krajských koncepcí a vytvářet v této oblasti vlastní programy.

Obce se také prostřednictvím svých orgánů zapojují do ochrany přírody a krajiny ve svých územních obvodech. Vyjadřují se zejména k vyhlášení a rušení zvláště chráněných území, památných stromů a jejich ochranným pásem. Orgány státní ochrany přírody jsou povinny spolupracovat s obcemi, předkládat jim požadované podklady a informace, poskytovat potřebná vysvětlení k zásahům do přírody i způsobům její ochrany, zejména pokud takové zásahy mohou nepříznivě ovlivnit prostředí v obci nebo omezit výkon práv jejích obyvatel. Obce jsou ve svém územním obvodu účastníkem řízení podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

Obecní úřady obcí s rozšířenou působností ve svém správním obvodu, nejde-li o zvláště chráněná území nebo jejich ochranná pásma, vydávají závazná stanoviska k zásahům, které by mohly vést k poškození nebo zničení významného krajinného prvku nebo ohrožení či oslabení jeho ekologicko-stabilizační funkce, vydávají závazná stanoviska k odlesňování a zalesňování pozemků nad 0,5 ha a k výstavbě lesních cest a lesních melioračních systémů, vydávají opatření obecné povahy, pokud jde o blíže neurčený okruh osob, nebo rozhodují o omezení nebo zákazu rušivé činnosti, rozhodují o zajištění či použití prostředků k zabránění nadměrnému úhynu rostlin a zraňování nebo úhynu živočichů nebo ničení jejich biotopů, vydávají povolení k rozšiřování geograficky nepůvodních druhů rostlin a živočichů a k rozšiřování kříženců do krajiny, rozhodují o stanovení odchýlného postupu při ochraně ptáků, ukládají provedení nezbytných zásahů včetně pokácení dřevin, přijímají oznámení o kácení dřevin a rozhodují o pozastavení, omezení nebo zákazu kácení, požadují údaje o paleontologických nálezech a žádají o umožnění přístupu k paleontologickým nálezům, vydávají souhlasy k umístování a povolování staveb a k jiným činnostem, které by mohly snížit nebo změnit krajinný ráz, rozhodují o vyhlášení přechodně chráněné plochy, mohou vyzvat k prokázání zákonného původu zvláště chráněných rostlin, zvláště chráněných živočichů, ptáků nebo rostlin či živočichů chráněných podle mezinárodních úmluv a vyzvat k prokázání

totožnosti, v rozsahu své působnosti ukládají podmínky pro výkon činností, které by mohly způsobit nedovolenou změnu obecně nebo zvláště chráněných částí přírody nebo takové činnosti zakazují, vykonávají státní dozor v ochraně přírody a krajiny, rozhodují o možnostech a podmínkách uvedení do původního stavu podle § 86 odst. 1, ukládají provedení přiměřených náhradních opatření podle § 86 odst. 2 a ukládají pokuty za přestupky podle a za správní delikty, uplatňují stanoviska k územním plánům a regulačním plánům z hlediska své přenesené působnosti a dále z hlediska přenesené působnosti obecních úřadů a pověřených obecních úřadů.

Obecní úřady obcí s rozšířenou působností vymezují a hodnotí místní systém ekologické stability mimo území národních parků, chráněných krajinných oblastí a ochranných pásem národních parků. Obecní úřady obcí s rozšířenou působností dále ve svém správním obvodu, nejde-li o zvláště chráněná území nebo jejich ochranná pásma anebo o vojenské újezdy, vykonávají státní správu v ochraně přírody a krajiny, není-li příslušný jiný orgán ochrany přírody.

Podle § 85 písm. c) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů, je zastupitelstvu obce vyhrazeno rozhodování o poskytování dotací nad 50 000 Kč v jednotlivých případech spolkům, humanitárním organizacím a jiným fyzickým nebo právnickým osobám působícím v oblasti mládeže, tělovýchovy a sportu, sociálních služeb, podpory rodin, požární ochrany, kultury, vzdělávání a vědy, zdravotnictví, protidrogových aktivit, prevence kriminality a ochrany životního prostředí.

6.5 Rozvoj podnikatelského prostředí s důrazem na základní inovace (zakládání ekonomických subjektů, podpora exportu, podpora zahraničních investic – např. investiční pobídky)

Seznam nejdůležitějších právních norem

- zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy
- zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), v platném znění
- zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), v platném znění
- zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, v platném znění
- zákon č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách a o změně některých zákonů, v platném znění
- zákon č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání a o změně zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, v platném znění
- zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, v platném znění

Obecná charakteristika oblasti

Vedle zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy, ve znění pozdějších předpisů, je dalším stěžejním právním předpisem je zákon č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon upravuje v návaznosti na přímo použitelný předpis Evropské unie pro poskytování regionální investiční podpory a podpory zaměstnanosti a vzdělávání¹⁾ všeobecné podmínky pro poskytování investiční pobídky, postup při poskytování investiční pobídky a výkon státní správy s tím související za účelem podpory hospodářského rozvoje a vytváření pracovních míst na území České republiky.

Investiční pobídkou se rozumí veřejná podpora ve formě slevy na daních z příjmů podle zvláštního právního předpis, převod pozemků včetně související infrastruktury za zvýhodněnou cenu, hmotné podpory vytváření nových

pracovních míst podle zvláštního právního předpisu, hmotné podpory rekvalifikace nebo školení zaměstnanců podle zvláštního právního předpisu a hmotné podpory pořízení dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku pro strategickou investiční akci. Žadatelem o investiční pobídku může být podnikající právnická nebo fyzická osoba.

Zásady pro poskytování podpory při zahájení, jakož i při upevňování ekonomického postavení malých a středních podnikatelů upravuje zákon č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání a o změně zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Podpora může být poskytnuta na:

- projekty zaměřené na investice,
- výchovu a vzdělávání ve vzdělávacích programech středních škol ukončených výučním listem,
- zvyšování odbornosti dospělých,
- hospodářské a technické poradenství,
- projekty sdružení pro rozvoj malých a středních podnikatelů a k posílení jejich postavení na trhu,
- získávání informací o podnikání,
- projekty výzkumu a vývoje, jejichž výsledky malí a střední podnikatelé využívají,
- projekty v regionech se soustředěnou podporou státu a v ostatních regionech, jejichž podporování státem je žádoucí z jiných důvodů,
- vytváření nových pracovních míst,
- navazování kontaktů a spolupráce se zahraničními partnery a účast na vnitrostátních i zahraničních výstavách a veletrzích,
- zavedení systémů zajišťujících zvýšení kvality produkce a řízení podniků a využití služeb podporujících zvýšení konkurenceschopnosti,
- projekty zaměřené na investice spojené s ochranou životního prostředí, poskytování technických informací a poradenských služeb nebo vybraných provozních nákladů určených na činnosti spojené s ochranou životního prostředí.

Centrální úroveň

Na centrální úrovni zajišťuje podporu rozvoje podnikatelského prostředí podle ustanovení § 13 odst. 1 písm. c) zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy, ve znění pozdějších předpisů, Ministerstvo průmyslu a obchodu. To je ústředním orgánem státní správy pro vnitřní obchod a ochranu zájmů spotřebitelů, zahraniční obchod a podporu exportu.

Pro realizaci podpory podnikání a investic byla zřízena Agentura pro podporu podnikání a investice CzechInvest. CzechInvest je státní příspěvková organizace podřízená Ministerstvu průmyslu a obchodu ČR. Jejím cílem je posílení konkurenceschopnost české ekonomiky prostřednictvím podpory malých a středních podnikatelů, podnikatelské infrastruktury, inovací a získáváním zahraničních investic z oblasti výroby, strategických služeb a technologických center. CzechInvest poskytuje zejména poradenství a informační servis a propaguje Českou republiku zahraničním investorům.

Krajská úroveň

Ustanovení § 10 odst. 1 písm. i) zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, v platném znění stanoví, že z rozpočtu kraje jsou hrazeny výdaje na podporu subjektů provádějících veřejně prospěšné činnosti a na podporu soukromého podnikání prospěšného pro kraj. Tyto prostředky mohou být účelově vázány. Většinou jde o prostředky, které spadají podle definici veřejné finanční podpory dle zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě, v platném znění. Na základě tohoto zákona je pak kraj oprávněn v rozsahu tam definované veřejnosprávní kontroly kontrolovat subjekty, které vystupují v roli žadatelů nebo příjemců veřejné finanční podpory, a to jak před poskytnutím veřejných prostředků, tak v průběhu i po poskytnutí.

Obecní úroveň

Z ustanovení § 9 odst. 1 písm. h) zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, v platném znění vyplývá, že z rozpočtu obce jsou

hrazeny výdaje na podporu subjektů provádějících veřejně prospěšné činnosti a na podporu soukromého podnikání prospěšného pro obec. Tyto prostředky mohou být účelově vázány. Většinou jde o prostředky, které spadají podle definici veřejné finanční podpory dle zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě, v platném znění. Na základě tohoto zákona je pak obec oprávněna provádět veřejnosprávní kontrolu u žadatelů a příjemců této podpory.

6.6 Výzkum a vývoj (typy entit, finanční podpora, ochrana duševního vlastnictví)

Seznam nejdůležitějších právních norem

- zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy
- zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), v platném znění, a dále jen zákon o obcích
- zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), v platném znění, a dále jen zákon o krajích
- zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů, v platném znění
- zákon č. 341/2005 Sb., o veřejných výzkumných institucích, v platném znění

Obecná charakteristika oblasti

Základní rámec pro podporu výzkumu a vývoje obsahuje zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 341/2005 Sb., o veřejných výzkumných institucích, ve znění pozdějších předpisů.

Uvedené právní předpisy definují, co se rozumí základním výzkumem, aplikovaným výzkumem a experimentálním výzkumem a za jakým účelem je možné poskytovat podporu. Dále pak definují veřejnou výzkumnou instituci jako právnickou osobou, jejímž hlavním předmětem činnosti je výzkum, včetně zajišťování infrastruktury výzkumu, vymezený zákonem o podpoře výzkumu, vývoje a inovací. Veřejná výzkumná instituce svou hlavní činností zajišťuje výzkum podporovaný zejména z veřejných prostředků v souladu s podmínkami pro poskytování veřejné podpory stanovenými právem Evropských společenství.

Veřejná výzkumná instituce může být zřízena Českou republikou nebo územním samosprávným celkem. Stejně tak poskytovatelem podpory může být organizační složka státu nebo územní samosprávný celek.

Centrální úroveň

Ústředním správním úřadem odpovědným za výzkum a vývoj je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy s výjimkou oblastí, které zabezpečuje Rada pro výzkum, vývoj a inovace. **Rada pro výzkum, vývoj a inovace** je odborným a poradním orgánem vlády pro oblast výzkumu, vývoje a inovací. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy dále odpovídá za mezinárodní spolupráci České republiky ve výzkumu a vývoji, včetně jednání s orgány a institucemi Evropských společenství a jednotlivých států Evropských společenství s působností pro výzkum a vývoj a včetně užití prostředků na výzkum a vývoj z fondů Evropské unie, koncepci podpory velké infrastruktury, specifický vysokoškolský výzkum, výkon správní funkce ústředního správního úřadu pro výzkum a vývoj podle zvláštních právních předpisů.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy předkládá zprávu o průběhu a výsledcích spolupráce v mezinárodních orgánech a organizacích po projednání s Radou pro výzkum, vývoj a inovace vládě a po projednání vládou tuto zprávu zveřejní.

Ústřední a jiné správní úřady včetně Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, které jsou oprávněny poskytovat podporu ze své rozpočtové kapitoly, odpovídají v oblasti své působnosti zejména za přípravu koncepcí výzkumu, vývoje a inovací a jejich realizaci, přípravu a realizaci programů v působnosti poskytovatele a dalších aktivit výzkumu, vývoje a inovací, veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích vyhlášené podle tohoto zákona a zadání veřejných zakázek podle zvláštního právního předpisu na poskytnutí účelové podpory z jejich rozpočtových kapitol, kontrolu využití účelové nebo institucionální podpory poskytnuté z jejich rozpočtových kapitol, plnění cílů, pokud byly stanoveny, a zhodnocení dosažených výsledků.

Kromě Rady pro výzkum, vývoj a inovace působí v oblasti výzkumu a vývoje ještě Grantová agentura České republiky a Technologická agentura České

republiky. **Grantová agentura České republiky** je organizační složkou státu a správcem rozpočtové kapitoly. Grantová agentura České republiky je samostatnou účetní jednotkou a hospodaří samostatně s účelovými a institucionálními prostředky přidělenými zákonem o státním rozpočtu České republiky. **Technologická agentura České republiky** je organizační složkou státu a správcem rozpočtové kapitoly. Technologická agentura České republiky je samostatnou účetní jednotkou a hospodaří samostatně s účelovými a institucionálními prostředky přidělenými zákonem o státním rozpočtu České republiky.

Na centrální úrovni mohou být zřizovány veřejné výzkumné instituce. Jménem České republiky plní funkci zřizovatele veřejné výzkumné instituce ministerstvo, jiný ústřední orgán státní správy nebo Akademie věd České republiky v postavení organizačních složek České republiky.

Krajská úroveň

Územní samosprávné celky mohou být jak poskytovatelem podpory, tak i jejím příjemcem. Účelová podpora je poskytována formou dotace právnickým nebo fyzickým osobám nebo zvýšením výdajů organizačních složek státu, organizačních složek územních samosprávných celků nebo organizačních jednotek ministerstva zabývajících se výzkumem a vývojem. Institucionální podpora je poskytována z výdajů na výzkum, vývoj a inovace na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace na základě zhodnocení jí dosažených výsledků formou dotace právnickým osobám anebo zvýšením výdajů organizačních složek státu, organizačních složek územních samosprávných celků nebo organizačních jednotek ministerstva zabývajících se výzkumem a vývojem jejich zřizovatelem, pokud z jeho rozpočtové kapitoly, v případě územního samosprávného celku z jeho rozpočtu, lze výzkum, vývoj a inovace podporovat.

Pokud jde o institucionální zabezpečení výzkumu a vývoje, může být veřejná výzkumná instituce zřizována také územním samosprávným celkem. Veřejná výzkumná instituce je zřízena dnem vydání zřizovací listiny. Zřizovací listina obsahuje název a identifikační číslo osoby pokud je zřizovatelem územní samosprávný celek, název a sídlo veřejné výzkumné instituce, určení doby, na

kteřou je veřejná výzkumná instituce zřizována; v případě zřízení veřejné výzkumné instituce na dobu určitou musí být tato doba uvedena, účel, ke kterému je veřejná výzkumná instituce zřizována, a tomu odpovídající druh činnosti ve výzkumu jako předmět hlavní činnosti veřejné výzkumné instituce, předmět, podmínky a rozsah činností, které nejsou výzkumem nebo jeho infrastrukturou, vymezení majetku, který je vkládán do veřejné výzkumné instituce, včetně ocenění majetku v účetních cenách podle zvláštního právního předpisu, a vymezení závazků, které souvisejí s vkládaným majetkem a přecházejí na veřejnou výzkumnou instituci, a další údaje.

Zřizovatel vydává zřizovací listinu veřejné výzkumné instituce a rozhoduje o změně zřizovací listiny, předkládá zřizovací listinu a její změny Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy, podává návrh na zápis veřejné výzkumné instituce do rejstříku veřejných výzkumných institucí a na její výmaz z rejstříku, navrhuje den zápisu do rejstříku veřejných výzkumných institucí, vkládá do veřejné výzkumné instituce zřizovací listinou nebo její změnou majetek nezbytný k zajištění účelu, pro který je veřejná výzkumná instituce zřizována; vykonává-li jménem České republiky funkci zřizovatele organizační složka státu, může být do veřejné výzkumné instituce vložen pouze takový majetek České republiky, se kterým je tato organizační složka státu příslušná hospodařit a který je nezbytný k zajištění účelu, pro který je veřejná výzkumná instituce zřizována, rozhoduje o zrušení veřejné výzkumné instituce, v případě vzniku veřejné výzkumné instituce rozdělením rozhoduje o tom, kteří zaměstnanci přejdou do vznikající veřejné výzkumné instituce, v případě zrušení veřejné výzkumné instituce s likvidací jmenuje likvidátora a schvaluje zprávu o průběhu likvidace, jmenuje a odvolává ředitele veřejné výzkumné instituce, jmenuje a odvolává členy dozorčí rady veřejné výzkumné instituce, schvaluje jednací řád dozorčí rady a jeho změny a zprávu o činnosti dozorčí rady apod.

Obecní úroveň

Kompetence a postavení obcí v České republice v oblasti podpory vědy a výzkumu jsou stejné jako u krajů (viz výše).

6.7 Vzdělávací systém (MŠ, ZŠ, SŠ, VOŠ, VŠ, celoživotní učení, další profesní vzdělávání)

Seznam nejdůležitějších právních norem

- zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy
- zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), v platném znění, a dále jen zákon o obcích
- zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), v platném znění, a dále jen zákon o krajích
- zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), v platném znění
- zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, v platném znění
- zákon č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, v platném znění
- zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, v platném znění
- zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), v platném znění
- zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu a vývoje), v platném znění
- zákon č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie a některých příslušníků jiných států a o změně některých zákonů (zákon o uznávání odborné kvalifikace), v platném znění.

Obecná charakteristika oblasti

Druhy škol, tak jak je definuje školský zákon, jsou mateřská škola, základní škola, střední škola (gymnázium, střední odborná škola a střední odborné

učiliště), konzervatoř, vyšší odborná škola, základní umělecká škola a jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky. Školské zařízení poskytuje služby a vzdělávání, které doplňují nebo podporují vzdělávání ve školách nebo s ním přímo souvisejí, nebo zajišťuje ústavní a ochrannou výchovu anebo preventivně výchovnou péči. Ve školách a školských zařízeních zajišťují vzdělávání pedagogičtí pracovníci (zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů).

Vysoká škola je instituce poskytující vysokoškolské vzdělání a stejně důrazně rozvíjející vědu, výzkum či uměleckou činnost. Veřejná vysoká škola je zřízena zákonem. Veřejné vysoké školy jsou součástí zájmové samosprávy, která se projevuje jak u hospodaření, tak u nakládání s majetkem. Vysoké školy mají výhradní právo přiznávat akademický titul, konat habilitační řízení, konat řízení ke jmenování profesorem a používat akademické insignie a konat akademické obřady.

Centrální úroveň

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy zřizuje školy a školská zařízení jako školské právnické osoby nebo státní příspěvkové organizace podle právních předpisů. Právnická osoba a organizační složka státu nebo její součást může vykonávat činnost školy nebo školského zařízení, školy a školského zařízení, nebo i více škol nebo školských zařízení.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy řídí výkon státní správy ve školství v rozsahu stanoveném tímto zákonem a odpovídá za stav, koncepci a rozvoj vzdělávací soustavy. Ministerstvo vytváří podmínky pro výkon ústavní a ochranné výchovy a preventivně výchovnou péči a vzdělávání osob umístěných ve školských zařízeních k tomu zřizovaných a dále pro další vzdělávání pedagogických pracovníků.

Za tímto účelem zřizuje a zrušuje:

- školská zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a školská zařízení pro preventivně výchovnou péči, dále mateřské, základní a střední školy pro děti a žáky umístěné v těchto školských zařízeních a

- zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků,
- mateřské, základní a střední školy s vyučovacím jazykem národnostní menšiny, pokud je nezřídí obec, svazek obcí nebo kraj,
- školy, jejichž činnost je upravena mezinárodními smlouvami.

Ministerstvo může ve výjimečných případech hodných zvláštního zřetele zřizovat i jiné školy nebo školská zařízení a zrušovat je. Pokud ministerstvo zřizuje školy a školská zařízení jako státní příspěvkové organizace, rozhoduje o zřízení, rozdělení a splynutí státní příspěvkové organizace a vydává zřizovací listinu. Státní příspěvková organizace vzniká dnem stanoveným ve zřizovací listině. O sloučení státní příspěvkové organizace, o zřízení nebo zrušení školy nebo školského zařízení jako vnitřní organizační součásti státní příspěvkové organizace a o změnách v údajích uvedených ve zřizovací listině rozhoduje ministerstvo.

V případě zrušení, rozdělení, splynutí nebo sloučení státní příspěvkové organizace a v případě zrušení školy nebo školského zařízení jako její vnitřní organizační součásti ministerstvo zároveň rozhodne, která jím zřízená státní příspěvková organizace převezme práva a povinnosti zrušované nebo měněné státní příspěvkové organizace, popřípadě o jiném způsobu vypořádání těchto práv a povinností. Pokud ministerstvo nerozhodne o způsobu vypořádání práv a povinností zrušované nebo měněné státní příspěvkové organizace, přechází tato práva a povinnosti na ministerstvo.

Vznik, změny a zánik státní příspěvkové organizace oznamuje ministerstvo ve Věstníku a v Ústředním věstníku České republiky. Oznámení obsahuje název, sídlo, identifikační číslo a datum vzniku, změny nebo zániku státní příspěvkové organizace.

V oblasti vysokého školství je stěžejním orgánem Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, které registruje vnitřní předpisy vysokých škol, vypracovává a zveřejňuje výroční zprávu o stavu vysokého školství a dlouhodobý záměr, kontroluje hospodaření veřejné vysoké školy, rozděljuje finanční prostředky ze státního rozpočtu vysokým školám a plní další úkoly stanovené zákonem.

Krajská úroveň

Kraj, obec a dobrovolný svazek obcí, jehož předmětem činnosti jsou úkoly v oblasti školství, zřizuje školy a školská zařízení jako školské právnické osoby nebo příspěvkové organizace podle zvláštního právního předpisu. Tímto zvláštním právním předpisem je zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů. Územní samosprávný celek zřizuje příspěvkové organizace pro takové činnosti ve své působnosti, které jsou zpravidla neziskové a jejichž rozsah, struktura a složitost vyžadují samostatnou právní subjektivitu.

Kraj je povinen zajistit podmínky pro uskutečňování středního a vyššího odborného vzdělávání, vzdělávání dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním, dále jazykového, základního uměleckého a zájmového vzdělávání a pro výkon ústavní výchovy. Za tímto účelem kraj zřizuje a zrušuje střední školy, vyšší odborné školy, mateřské, základní, střední školy a školská zařízení pro děti a žáky se zdravotním postižením, základní školy speciální, školy při zdravotnických zařízeních, školská výchovná a ubytovací zařízení a zařízení školního stravování pro děti, žáky a studenty škol, které zřizuje, střední školy s vyučovacím jazykem národnostní menšiny, jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky, základní umělecké školy, školská zařízení pro zájmové vzdělávání a dětské domovy.

Kraj může dále zřizovat a zrušovat mateřské a základní školy s vyučovacím jazykem národnostní menšiny, školská zařízení, školy a školská zařízení, které jinak zřizuje obec nebo ministerstvo, pokud kraj prokáže potřebné finanční, materiálové a personální zabezpečení této školy nebo školského zařízení. Kraj zajišťuje výdaje právnických osob vykonávajících činnost škol a školských zařízení, které zřizuje, s výjimkou některých výdajů hrazených z finančních prostředků státního rozpočtu a z jiných zdrojů. Kraj může právnickým osobám vykonávajícím činnost škol a školských zařízení, které zřizuje, přispívat na další neinvestiční výdaje jinak hrazené ze státního rozpočtu podle tohoto zákona.

V rámci základní dopravní obslužnosti území kraje je kraj povinen zajistit dopravu do spádové školy a ze spádové školy, pokud vzdálenost spádové školy od místa trvalého pobytu žáka přesáhne 4 km.

Obecní úroveň

Obec je povinna zajistit podmínky pro plnění povinné školní docházky dětí s místem trvalého pobytu na jejím území a dětí umístěných na jejím území ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy, které se nevzdělávají ve školách zřízených při těchto školských zařízeních. Obec zřizuje a zrušuje základní školu, nebo zajišťuje plnění povinné školní docházky v základní škole zřizované jinou obcí nebo svazkem obcí.

Obec nebo svazek obcí zřizuje a zrušuje mateřské školy, mateřské a základní školy s vyučovacím jazykem národnostní menšiny zařízení školního stravování sloužící dětem a žákům škol, které zřizuje. Obec je dále povinna zajistit podmínky pro předškolní vzdělávání v posledním roce před zahájením povinné školní docházky pro děti s místem trvalého pobytu na jejím území a pro děti umístěné na jejím území v dětském domově. Obec nebo svazek obcí může také zřizovat a zrušovat základní umělecké školy, školská zařízení pro zájmové vzdělávání, školská účelová zařízení a školy nebo školská zařízení, které jinak zřizuje kraj nebo ministerstvo, pokud prokáže potřebné finanční, materiální a personální zabezpečení jejich činnosti orgánu, který vede rejstřík škol a školských zařízení.

Obec nebo svazek obcí zajišťuje výdaje právnických osob vykonávajících činnost škol a školských zařízení, které zřizuje, s výjimkou některých výdajů hrazených z finančních prostředků státního rozpočtu a z jiných zdrojů; v případě, že školský obvod přesahuje území jedné obce, zabezpečují výdaje školských zařízení sloužících základní škole v tomto školském obvodu dotčené obce poměrně podle počtu žáků s místem trvalého pobytu v jednotlivých obcích, nedojde-li mezi obcemi k jiné dohodě. Obec může právnickým osobám vykonávajícím činnost škol a školských zařízení, které zřizuje, přispívat na další neinvestiční výdaje jinak hrazené ze státního rozpočtu podle tohoto zákona. Obec nebo svazek obcí přiděluje právnickým osobám vykonávajícím činnost škol a školských zařízení, které zřizuje, dotace stanovené zákonem o státním rozpočtu k částečné úhradě výdajů na provoz a provádí s nimi finanční vypořádání.

Obec, která hodlá uskutečňovat projekt financovaný z prostředků Evropské unie, jehož předmětem je podpora kvality, rozvoje nebo dostupnosti vzdělávání a školských služeb, může uzavírat s právníky osobami vykonávajícími činnost

školy nebo školského zařízení smlouvy o partnerství. Uzavírá-li obec smlouvu s právnickou osobou vykonávající činnost školy nebo školského zařízení, kterou nezřizuje, je podmínkou platnosti smlouvy doložka osvědčující souhlas zřizovatele s tím, aby právnická osoba smlouvu o partnerství uzavřela.

6.8 Zdravotnictví

Seznam nejdůležitějších právních norem

- zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy
- zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), v platném znění, a dále jen zákon o obcích
- zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), v platném znění, a dále jen zákon o krajích
- zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, v platném znění
- zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, v platném znění
- zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, v platném znění
- zákon č. 187/2007 Sb., o nemocenském pojištění, v platném znění

Obecná charakteristika oblasti

Úroveň zdravotnických služeb, které stát může svým občanům poskytnout, určuje ekonomickou, sociální a kulturní úroveň vyspělosti země. Růst potřeb zdravotnických služeb souvisí se způsobem života a zhoršováním kvality životního prostředí. Strukturu zdravotnických zařízení v České republice tvoří Ministerstvo zdravotnictví, zdravotní pojišťovny a zdravotnická zařízení. Část těchto zařízení je přímo pod vedením Ministerstva zdravotnictví, část byla převedena pod správu krajů a obcí.

Centrální úroveň

Státní správu v ochraně veřejného zdraví vykonávají Ministerstvo zdravotnictví, krajské hygienické stanice, Ministerstvo obrany a Ministerstvo vnitra, Ministerstvo dopravy, Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo životního prostředí a krajské úřady. 5. Krajská a obecní úroveň

Zdravotní pojištění provádějí Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky a resortní, oborové, podnikové a další pojišťovny.

Krajská úroveň

Podle ustanovení § 55b zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, ve znění pozdějších předpisů, je působnost stanovená krajskému úřadu nebo obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností je výkonem přenesené působnosti. Stejně tak podle § 119 odst. 1 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, ve znění pozdějších předpisů, je působnost podle tohoto zákona stanovená krajskému úřadu, krajům, obecním úřadům nebo obcím s rozšířenou působností výkonem přenesené působnosti.

Krajský úřad vyhláší výběrové řízení na poskytování hrazených zdravotních služeb ze zdravotního pojištění.

Kraj odpovídá za organizaci a zajištění lékařské pohotovostní služby, lékárenské pohotovostní služby a pohotovostní služby v oboru zubní lékařství a prohlídek těl zemřelých mimo zdravotnické zařízení na svém území; seznam lékařů, s nimiž kraj uzavřel smlouvu, a poskytovatelů zajišťujících v rámci lékařské pohotovostní služby prohlídky těl zemřelých, včetně časového rozpisu a vymezení územního obvodu poskytování této zdravotní služby, kraj zveřejní na svých internetových stránkách a předá jej subjektu, který provozuje pracoviště pro příjem volání na jednotné evropské číslo tísňového volání 112.

Poskytovatel zdravotních služeb, který hodlá ukončit poskytování zdravotních služeb, je povinen informaci o ukončení své činnosti zveřejnit alespoň 60 dnů přede dnem zamýšleného ukončení, a to ve zdravotnickém zařízení na veřejně přístupném místě, popřípadě na svých internetových stránkách. Poskytovatel současně požádá příslušný správní orgán a obec, na jejímž území poskytuje

zdravotní služby, o uveřejnění uvedené informace na jejich úřední desce; příslušný správní orgán a obec jsou povinny tuto informaci uveřejnit. To stejné platí v případě zániku oprávnění k poskytování zdravotních služeb v souvislosti se zrušením organizační složky státu nebo organizační složky územního samosprávného celku.

Krajský úřad, v jeho správním obvodu je zdravotnické zařízení, v němž budou zdravotní služby poskytovány, rozhoduje o udělení oprávnění k poskytování zdravotních služeb.

Krajské úřady v oblasti hodnocení a snižování hluku z hlediska dlouhodobého průměrného hlukového zatížení životního prostředí předávají Ministerstvu zdravotnictví údaje o zdrojích hluku získané při výkonu své působnosti podle zákona o integrované prevenci a omezování znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně některých zákonů (zákon o integrované prevenci), v rozsahu stanoveném zvláštním právním předpisem, pořizují, a dojde-li k podstatnému vývoji, který významně ovlivňuje stávající hlukovou situaci, aktualizují, nejdéle však jednou za 5 let, akční plány pro územní aglomerace, jejichž součástí je vymezení tichých oblastí v aglomeraci, a akční plány pro hlavní pozemní komunikace, které vlastní kraj, včetně hlavních pozemních komunikací ve vlastnictví obcí ve správním území kraje, a to podle údajů ze strategických hlukových map zpracovaných Ministerstvem zdravotnictví.

Obecní úroveň

Obce jsou také vykonavatelem přenesené působnosti v oblasti zdravotnictví obdobě jako kraje.

Obecní úřad obce s rozšířenou působností příslušný podle adresy místa trvalého pobytu pacienta, u něhož není zajištěna další péče (stejně jako u nezletilých pacientů se závažnou sociální problematikou v rodině) musí být včas poskytovatelem zdravotní péče informován o propuštění tohoto pacienta.

6.9 Sociální služby

Seznam nejdůležitějších právních norem

- zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy
- zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), v platném znění, a dále jen zákon o obcích
- zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), v platném znění, a dále jen zákon o krajích
- zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v platném znění
- zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, v platném znění
- zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, v platném znění
- zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, v platném znění
- zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, v platném znění
- zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, v platném znění
- zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, v platném znění
- zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, v platném znění.

Obecná charakteristika oblasti

Sociální službu definuje zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, jako činnost nebo soubor činností podle tohoto zákona zajišťujících pomoc a podporu osobám za účelem sociálního začlenění nebo prevence sociálního vyloučení. Mezi služby sociální péče patří: osobní asistence, pečovatelská služba, tísňová péče, průvodcovské a předčitatelské služby, podpora samostatného bydlení, odlehčovací služby, centra denních služeb, denní stacionáře, týdenní stacionáře, domovy pro osoby se zdravotním postižením, domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem, chráněné bydlení, sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče.

Státní správu v oblasti sociálních služeb vykonávají:

- Ministerstvo práce a sociálních věcí,
- Krajské úřady,
- Obecní úřady obcí s rozšířenou působností,
- Okresní správy sociálního zabezpečení,
- Úřad práce České republiky.

Centrální úroveň

Ústředním orgánem státní správy v oblasti poskytování sociálních služeb je Ministerstvo práce a sociálních věcí. Toto ministerstvo je podle § 9 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánech státní správy, ve znění pozdějších předpisů, ústředním orgánem státní správy pro pracovněprávní vztahy, bezpečnost práce, zaměstnanost a rekvalifikaci, kolektivní vyjednávání, mzdy a jiné odměny za práci, důchodové zabezpečení, nemocenské pojištění, sociální péči, péči o pracovní podmínky žen a mladistvých, právní ochranu mateřství, péči o rodinu a děti, péči o občany, kteří potřebují zvláštní pomoc, a pro další otázky mzdové a sociální politiky.

Ministerstvo práce a sociálních věcí řídí a kontroluje výkon státní správy v oblasti sociálních služeb, včetně činností sociální práce v oblasti sociálních služeb, zpracovává střednědobý národní plán rozvoje sociálních služeb za účasti krajů, zástupců poskytovatelů sociálních služeb a zástupců osob, kterým jsou poskytovány sociální služby, spolupracuje s Ministerstvem vnitra při optimalizaci dostupnosti místních veřejných služeb. Ministerstvo může také zřídit zařízení sociálních služeb jako státní příspěvkovou organizaci.

Úřad práce České republiky je správním úřadem s celostátní působností, jehož cílem je plnit úkoly v oblastech zaměstnanosti, ochrany zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele, státní sociální podpory, dávek pro osoby se zdravotním postižením, příspěvku na péči a inspekce poskytování sociálních služeb, pomoci v hmotné nouzi, inspekce poskytování sociálně-právní ochrany a dávek pěstounské péče. V Úřadu práce působí generální ředitelství, krajské

pobočky a pobočka pro hlavní město Prahu. Obvody působení krajských poboček jsou shodné s územím krajů.

Sociální zabezpečení provádí orgány sociálního zabezpečení. Na úseku sociálního zabezpečení vykonávají působnost rovněž obecní úřady a obecní živnostenské úřady. Mezi orgány sociálního zabezpečení podle § 3 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, řadíme Ministerstvo práce a sociálních věcí, Českou správu sociálního zabezpečení, okresní správu sociálního zabezpečení, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo spravedlnosti a Ministerstvo obrany.

Ministerstvo práce a sociálních věcí řídí a kontroluje výkon státní správy v sociálním zabezpečení, řídí Českou správu sociálního zabezpečení, zajišťuje úkoly vyplývající z mezinárodních smluv v sociálním zabezpečení, zajišťuje úkoly související s dalším rozvojem sociálního zabezpečení.

Krajská úroveň

Výkon působnosti obecních úřadů obcí s rozšířenou působností a krajských úřadů je výkonem přenesené působnosti. Poskytovateli sociálních služeb jsou při splnění podmínek stanovených zákonem územní samosprávné celky a jimi zřizované právnické osoby, další právnické osoby, fyzické osoby a ministerstvo a jím zřízené organizační složky státu nebo státní příspěvkové organizace, které jsou právnickými osobami.

Krajský úřad v oblasti sociálních služeb zajišťuje ve spolupráci s ostatními poskytovateli sociálních služeb a obecním úřadem obce s rozšířenou působností, příslušným podle místa hlášeného pobytu osob, poskytnutí sociálních služeb v případě, kdy poskytovatel sociálních služeb ukončil poskytování sociálních služeb z důvodu zrušení jeho registrace, pozbytí její platnosti, popřípadě z jiného důvodu, a osoby, kterým tento poskytovatel dosud poskytoval sociální služby, se nacházejí v bezprostředním ohrožení jejich práv a zájmů a nejsou schopny samy si zajistit pokračující poskytování sociálních služeb. Dále také koordinuje poskytování sociálních služeb osobám, jejichž práva a zájmy jsou ohroženy trestnou činností jiné osoby; přitom spolupracuje s obecními úřady obcí s rozšířenou působností. V neposlední řadě na území svého správního obvodu

koordinuje poskytování sociálních služeb a realizuje a koordinuje činnosti sociální práce vedoucí k řešení nepříznivé sociální situace a k sociálnímu začleňování osob.

Zaměstnanci kraje zařazení do krajského úřadu jako sociální pracovníci jsou na základě souhlasu osoby, která se nachází v nepříznivé sociální situaci nebo je ohrožena sociálním vyloučením anebo se v tomto stavu nachází, oprávněni v souvislosti s plněním stanovených úkolů vstupovat do obydlí, v němž tato osoba žije, a to s cílem vykonávat činnosti sociální práce. Oprávnění k této činnosti jsou povinni prokázat průkazem vydaným příslušným úřadem.

Kraj

- zjišťuje potřeby poskytování sociálních služeb osobám nebo skupinám osob na svém území,
- zajišťuje dostupnost informací o možnostech a způsobech poskytování sociálních služeb na svém území,
- spolupracuje s obcemi, s dalšími kraji a s poskytovateli sociálních služeb při zprostředkování pomoci osobám, popřípadě zprostředkování kontaktu mezi poskytovatelem a osobou,
- zpracovává střednědobý plán rozvoje sociálních služeb ve spolupráci s obcemi na území kraje, se zástupci poskytovatelů sociálních služeb a se zástupci osob, kterým jsou poskytovány sociální služby, a informuje obce na území kraje o výsledcích zjištěných v procesu plánování; při zpracování plánu kraj přihlíží k informacím obce,
- sleduje a vyhodnocuje plnění plánů rozvoje sociálních služeb za účasti zástupců obcí, zástupců poskytovatelů sociálních služeb a zástupců osob, kterým jsou sociální služby poskytovány,
- informuje ministerstvo o plnění plánů rozvoje sociálních služeb,
- zajišťuje dostupnost poskytování sociálních služeb na svém území v souladu se střednědobým plánem rozvoje sociálních služeb.

Obecní úroveň

Obecní úřad obce s rozšířenou působností v oblasti sociálních služeb zajišťuje osobě, které není poskytována sociální služba, a je v takové situaci, kdy neposkytnutí okamžité pomoci by ohrozilo její život nebo zdraví, poskytnutí sociální služby nebo jiné formy pomoci, a to v nezbytném rozsahu; místní příslušnost se řídí místem trvalého nebo hlášeného pobytu osoby. Dále pak koordinuje poskytování sociálních služeb a poskytuje odborné sociální poradenství osobám ohroženým sociálním vyloučením z důvodu předchozí ústavní nebo ochranné výchovy nebo výkonu trestu, osobám, jejichž práva a zájmy jsou ohroženy trestnou činností jiné osoby, a osobám, jejichž způsob života může vést ke konfliktu se společností; přitom spolupracuje se zařízeními pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, s Vězeňskou službou České republiky, Probační a mediační službou České republiky, správními úřady a územními samosprávnými celky. Obecní úřad obce s rozšířenou působností také na základě oznámení poskytovatele zdravotních služeb zjišťuje, zda je nezbytné poskytnout osobě umístěné ve zdravotnickém zařízení služby sociální péče a zprostředkovává možnost jejich poskytnutí; v případě, že nelze služby sociální péče osobě poskytnout, sděluje neprodleně tuto skutečnost poskytovateli zdravotních služeb, v jehož zdravotnickém zařízení je osoba umístěna. Na území svého správního obvodu koordinuje obecní úřad obce s rozšířenou působností poskytování sociálních služeb a realizuje činnosti sociální práce vedoucí k řešení nepříznivé sociální situace a k sociálnímu začleňování osob; přitom spolupracuje s krajskou pobočkou Úřadu práce a krajským úřadem.

Zaměstnanci obce zařazení do obecního úřadu obce s rozšířenou působností jako sociální pracovníci jsou na základě souhlasu osoby, která se nachází v nepříznivé sociální situaci nebo je ohrožena sociálním vyloučením anebo se v tomto stavu nachází, oprávněni v souvislosti s plněním stanovených úkolů vstupovat do obydli, v němž tato osoba žije, a to s cílem vykonávat činnosti sociální práce. Oprávněni k této činnosti jsou povinni prokázat průkazem vydaným příslušným úřadem.

Obec

- zjišťuje potřeby poskytování sociálních služeb osobám nebo skupinám osob na svém území,
- zajišťuje dostupnost informací o možnostech a způsobech poskytování sociálních služeb na svém území,
- spolupracuje s dalšími obcemi, kraji a s poskytovateli sociálních služeb při zprostředkování pomoci osobám, popřípadě zprostředkování kontaktu mezi poskytovatelem a osobou,
- může zpracovat střednědobý plán rozvoje sociálních služeb ve spolupráci s krajem, poskytovateli sociálních služeb na území obce a za účasti osob, kterým jsou poskytovány sociální služby.
- může zpracovat střednědobý plán rozvoje sociálních služeb ve spolupráci s krajem, poskytovateli sociálních služeb na území obce a za účasti osob, kterým jsou poskytovány sociální služby,
- spolupracuje s krajem při přípravě a realizaci střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb kraje; za tím účelem sděluje kraji informace o potřebách poskytování sociálních služeb osobám nebo skupinám osob na území obce, o možnostech uspokojování těchto potřeb prostřednictvím sociálních služeb a o jejich dostupných zdrojích.

Obecní úřad na úseku sociálního zabezpečení rozhoduje o ustanovení zvláštního příjemce dávky důchodového pojištění a dohlíží, jak jím ustanovený zvláštní příjemce plní stanovené povinnosti. Působnost stanovená obecnímu úřadu je výkonem přenesené působnosti.

Obecní úřady jsou povinny poskytovat svým občanům odbornou pomoc a poradenství při poskytování sociální péče. Obecní úřady obcí s rozšířenou působností vykonávají v přenesené působnosti agendu sociálně právní ochrany dětí, výkon opatrovníka, zvláštního příjemce dávek důchodového pojištění a sociální právní pomoci občanům.

6. 10 Trh práce (instituce a politiky trhu práce)

Seznam nejdůležitějších právních norem

zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy

zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), v platném znění, a dále jen zákon o obcích

zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), v platném znění, a dále jen zákon o krajích

zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, v platném znění

zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, v platném znění

zákon č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků a o změně některých zákonů, v platném znění

Obecná charakteristika oblasti

Státní politiku zaměstnanosti vytváří stát a podílejí se na ní další subjekty činné na trhu práce, zejména zaměstnavatelé a odborové organizace; při provádění státní politiky zaměstnanosti spolupracuje stát s dalšími subjekty činnými na trhu práce, zejména s územními samosprávnými celky, profesními organizacemi, sdruženími osob se zdravotním postižením a organizacemi zaměstnavatelů.

Centrální úroveň

Státní správu v oblasti státní politiky zaměstnanosti v České republice vykonávají Ministerstvo práce a sociálních věcí a Úřad práce České republiky. Ministerstvo usměrňuje a kontroluje výkon státní správy a dodržování zákonnosti při zabezpečování státní politiky zaměstnanosti. Přitom zabezpečuje tvorbu a v souladu s vývojem trhu práce aktualizaci Národní soustavy povolání a zveřejňuje ji v elektronické podobě způsobem umožňujícím dálkový přístup. Na její tvorbě a aktualizaci spolupracuje se správními úřady a územními samosprávnými celky a bere v úvahu návrhy osob působících na trhu práce.

Nedílnou součástí regulace trhu práce je rovněž právní úprava živnostenského podnikání, pokud jde o veřejnou správu, je to pak státní správa

v této oblasti, tedy regulace živnostenských úřadů. Živnostenskými úřady jsou obecní živnostenské úřady, kterými jsou odbory obecních úřadů obcí s rozšířenou působností, a na území hlavního města Prahy živnostenské odbory úřadů městských částí určených Statutem hlavního města Prahy, krajské živnostenské úřady, kterými jsou odbory krajských úřadů, a na území hlavního města Prahy živnostenský odbor Magistrátu hlavního města Prahy, Živnostenský úřad České republiky (jehož působnost vykonává Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky).

Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky zpracovává koncepci v oblasti živnostenského podnikání, vykonává řídicí, koordinační, kontrolní a metodickou činnost vůči krajským živnostenským úřadům; může nařídit živnostenským úřadům provedení živnostenské kontroly, v zákonem stanovených případech rozhoduje jako správní orgán první instance, rozhoduje o odvolání proti rozhodnutím krajských živnostenských úřadů, je správcem živnostenského rejstříku, spolupracuje na úseku živnostenského podnikání s příslušnými správními úřady, v jejichž působnosti jsou odvětví, ve kterých se provozuje živnostenské podnikání, s hospodářskými komorami, podnikatelskými svazy a sdruženími, je oprávněn vyžadovat od ústředních správních úřadů potřebná stanoviska a vyjádření, plní další úkoly stanovené zvláštními právními předpisy.

Krajská úroveň

Úřad práce české republiky může určit úkony, které lze vůči němu činit prostřednictvím pověřeného kontaktního místa veřejné správy. Stejně tak může Úřad práce činit úkony prostřednictvím pověřeného kontaktního místa veřejné správy. Pověřeným kontaktním místem veřejné správy se rozumí kontaktní místo veřejné správy, s nímž Úřad práce uzavře dohodu o možnosti činit úkony jeho prostřednictvím. Odměnu spojenou s činěním úkonů hradí pověřenému kontaktnímu místu veřejné správy Úřad práce. Výši odměny a způsob její úhrady stanoví dohoda. Kontaktním místem veřejné správy dle výše uvedeného mohou být mezi jinými i krajské úřady, matriční úřady, obecní úřady, úřady městských částí nebo městských obvodů územně členěných statutárních měst a úřady městských částí hlavního města Prahy.

Obce a kraje se v rámci státní politiky zaměstnanosti podílí na:

zpracování a aktualizaci Národní soustavy povolání;

účastní se poradních sborů vytvářených Úřadem práce České republiky za účelem koordinace při realizaci státní politiky zaměstnanosti a rozvoje lidských zdrojů v příslušném správním obvodu;

spolupracují s Ministerstvem práce a sociálních věcí, Úřadem práce České republiky a krajskými pobočkami Úřadu práce

Krajský živnostenský úřad vykonává řídicí, koordinační, kontrolní a metodickou činnost, a to včetně výkonu funkce centrálních registračních míst a jednotných kontaktních míst, vůči obecním živnostenským úřadům ve svém správním obvodu; obecním živnostenským úřadům ve svém správním obvodu může nařídít provedení živnostenské kontroly, rozhoduje o odvolání proti rozhodnutím obecních živnostenských úřadů ve svém správním obvodu, spolupracuje na úseku živnostenského podnikání s příslušnými správními úřady, v jejichž působnosti jsou odvětví, ve kterých se provozuje živnostenské podnikání, s hospodářskými komorami, podnikatelskými svazy a sdruženími, je oprávněn vyžadovat od ústředních správních úřadů potřebná stanoviska a vyjádření, je provozovatelem živnostenského rejstříku, plní další úkoly stanovené zvláštními právními předpisy.

Obecní úroveň

Obce jsou také vykonavatelem přenesené působnosti v oblasti trhu práce období jako kraje (viz výše).

Obecní živnostenský úřad vykonává činnosti v rozsahu stanoveném živnostenským zákonem, plní další úkoly stanovené zvláštními právními předpisy a dále jako centrální registrační místo přijímá přihlášky k registraci nebo oznámení na základě zvláštního právního předpisu od osob podnikajících na základě živnostenského oprávnění, přijímá oznámení a hlášení v oblasti sociálního zabezpečení od fyzických osob podnikajících na základě živnostenského oprávnění, a to v rozsahu stanoveném zvláštními právními předpisy, přijímá oznámení osob podnikajících na základě živnostenského oprávnění o vzniku volných pracovních míst nebo jejich obsazení, přijímá

oznámení a hlášení fyzických osob podnikajících na základě živnostenského oprávnění vůči zdravotním pojišťovnám v rozsahu stanoveném zvláštním právním předpisem. Obecní živnostenský úřad je také provozovatelem živnostenského rejstříku.

6.11 Veřejná správa (kompetence, možnosti mezinárodní spolupráce veřejnoprávních entit)

Seznam nejdůležitějších právních norem

- zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy
- zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), v platném znění, a dále jen zákon o obcích
- zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), v platném znění, a dále jen zákon o krajích
- zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy, v platném znění.

Obecná charakteristika oblasti

Mezi nejvýznamnější organizace, s nimiž je navázána mezinárodní spolupráce v oblasti veřejné správy jsou:

OECD - koordinace hospodářské a sociální politiky na úrovni ministrů a stálých představitelů; Spolupráce spočívá zejména ve vypracování národních zpráv o situaci v České republice. Nejvýznamnější projekty, kterých se ČR účastnila: etika ve veřejné správě, posilování vztahů mezi vládou a občany, využití moderních informačních a komunikačních technologií ve veřejné správě, regulatorní reforma ve veřejné správě, protikorupční mechanismy ve veřejné správě atp.

Rada Evropy - mezivládní organizace, která se věnuje dílčím oblastem spolupráce, mezi jinými i kultury a kulturní rozmanitosti, vzdělávání, sportu, životního prostředí, regionálního plánování a právě také otázkám místní a regionální správy.

EUPAN – neformální síť generálních ředitelů zodpovědných za veřejnou správu ve členských státech Evropské unie. Cílem sítě je zlepšování výkonnosti, konkurenceschopnosti a kvality evropských veřejných správ.

Evropský institut veřejné správy (EIPA) – nezávislá instituce zabývající se vzděláváním a výzkumem v oblasti veřejné správy.

Visegrádská čtyřka – uskupení čtyř středoevropských států, které funguje na bázi expertních skupin, které se pravidelně scházejí. Předmětem jejich zájmu je zejména modernizace veřejné správy, informační systémy ve veřejné správě, vzdělávací systémy ve veřejné správě.

Většina územních samosprávních celků spolupracuje s obcemi a kraji v okolitých státech nebo i jiných členských zemích Evropské unie. Jejich spolupráce může vykazovat různé stupně formalizace. Může jít o neformální výměnu informací a zkušeností až po vytváření společných právních subjektů.

Centrální úroveň

Mezinárodní činnost veřejné správy zajišťuje na obecné úrovni Ministerstvo vnitra, a to tak, jak to vyplývá ze závazků České republiky vůči mezinárodním organizacím a ze zahraničních multilaterálních a bilaterálních vztahů.

Na centrální úrovni zajišťují spolupráci v dílčích oblastech příslušná ministerstva. Ty se také účastní jednání v mezinárodních institucích a mezinárodních organizacích. Jednotlivé kompetence stanoví zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy, ve znění pozdějších předpisů.

Dílčí kompetence stanoví ministerstvům zvláštní právní předpisy. Např. dle § 4 zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy, ve znění pozdějších předpisů, Ministerstvo vnitra připravuje nebo koordinuje přípravu záměrů pro budování nebo přetváření informačních systémů veřejné správy vyvolané potřebou spolupráce a koordinace na mezinárodní úrovni.

V rámci všech výše uvedených dílčích oblastech veřejné správy dochází k mezinárodní spolupráci, která je primárně zajišťována ministerstvy a dalšími ústředními orgány veřejné správy.

Krajská úroveň

Ustanovení § 28 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích, stanoví oprávnění kraje spolupracovat s územními samosprávnými celky jiných států a být členem jejich mezinárodních sdružení.

Konkrétní realizace a úroveň spolupráce závisí na rozhodnutí konkrétního kraje. Většina forem spolupráce funguje na smluvním podkladu mezi spolupracujícími územními samosprávnými celky.

Obecní úroveň

Ustanovení § 55 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, stanoví, že obce mohou spolupracovat s obcemi jiných států a být členy mezinárodních sdružení územních samosprávných celků. Svazky obcí mohou spolupracovat se svazky obcí jiných států; obsahem spolupráce mohou být jen činnosti, které jsou předmětem činnosti svazku obcí, který smlouvu o vzájemné spolupráci uzavřel.

Nejčastější formou mezinárodní spolupráce obcí je vytváření dobrovolných svazků obcí. Další formou je zapojení se do místních akčních skupin (MAS), v nichž mohou být sdruženy, jak obce, tak jejich svazky. Programy MAS jsou většinou financovány z evropských prostředků. Dalším častým způsobem mezinárodní spolupráce jsou tzv. euroregiony (přeshraniční sdružení obcí).

II.

Executive summary - tabulka s kompetencemi na centrální, krajské a obecní úrovni

Kompetence	Celostátní úroveň	Krajská úroveň	Obecní úroveň
<i>Cestovní a turistický ruch (marketing, služby, infrastruktura)</i>	<ul style="list-style-type: none"> - koncepce, programy - finanční podpora - koordinace 	<ul style="list-style-type: none"> - koncepce rozvoje cestovního ruchu - koordinace - marketing a propagace 	<ul style="list-style-type: none"> - vytváření dobrovolných svazků obcí k podpoře cestovního ruchu - finanční podpora - výběr místních poplatků
<i>Památky (památková péče), kulturní, sportovní a volnočasové aktivity</i>	<ul style="list-style-type: none"> - koncepce, prognózy, programy, plánování - koordinace a mezinárodní spolupráce - finanční podpora - dozor nad dodržováním zákona 	<ul style="list-style-type: none"> - metodické řízení - koncepce - vydávání správních rozhodnutí dle zákona č. 20/1987 Sb. - dozor nad dodržováním zákona 	<ul style="list-style-type: none"> - organizace památkové péče - péče, kontrola a ochrana o památky - komunikace s vlastníky památek - rozvoj a podpora sportu v rámci výkonu samostatné působnosti
<i>Dopravní infrastruktura</i>	<ul style="list-style-type: none"> - zajištění dopravního značení - zajištění informovanosti veřejnosti o situacích v provozu na pozemních komunikacích, které mají vliv na bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích - správa registru vozidel a řidičů - dozor nad technickými prostředky a technickou 	<ul style="list-style-type: none"> - státní správa a státní dozor ve věcech podmínek provozu vozidel na pozemních komunikacích - přechodná úprava provozu na vybraných pozemních komunikacích - objednatelé dotované železniční dopravy 	<ul style="list-style-type: none"> - státní správa a státní dozor ve věcech podmínek provozu vozidel na pozemních komunikacích - vydávání řidičských průkazů - registr řidičů - projednání přestupků - registr vozidel - stanovisko k územně plánovací dokumentaci z hlediska dráhy speciální, tramvajové,

	<p>způsobilostí související s dopravou</p> <ul style="list-style-type: none"> - dohled nad ochranou cestujících - správa letadlových adres - povolení pro zahraničního leteckého dopravce k provozování obchodní letecké dopravy - vedení a zveřejnění seznamu letišť - vydávání stanovisek pro rozhodování o koncesi k provozování vodní dopravy - udělení povolení pro provozování mezinárodní vodní dopravy 		<p>trolejbusové a lanové, pokud není příslušné Ministerstvo dopravy</p> <ul style="list-style-type: none"> - souhlas ke vzletům a přistáním při pravidelném provozu sportovních létajících zařízení - obec, na jejímž katastrálním území se nachází plocha pro provoz vodních skútrů, uděluje písemný souhlas s vymezením této plochy
<p>Životní prostředí</p>	<ul style="list-style-type: none"> - koncepce, prognózy, strategie, programy - posuzování vlivu na životní prostředí - podpora environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty vycházející z principů udržitelného rozvoje - mezinárodní spolupráce - komunikace s orgány 	<ul style="list-style-type: none"> - posuzování záměrů, zajišťují posuzování koncepcí v případech, kdy dotčené území zasahuje výlučně do územního obvodu kraje - zpracování, koordinace a aktualizace krajských koncepcí environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty vycházející se Státního programu - podpora rozvoje 	<ul style="list-style-type: none"> - realizace krajských koncepcí - vytváření programů k ochraně životního prostředí - stanoviska a vyjádření - finanční podpora neziskových subjektů zaměřených ochranu životního prostředí

	Evropské unie	environmentálního poradenství - prognózy, koncepce a strategie ochrany přírody - finanční podpora neziskových subjektů zaměřených ochranu životního prostředí	
Rozvoj podnikatelského prostředí	- podpora spolupráce a zahraničního obchodu - finanční podpora	- finanční podpora rozvoje podnikání na území kraje	- finanční podpora rozvoje podnikání na území obce
Věda a výzkum	- mezinárodní spolupráce - finanční podpora - koncepce, programy, strategie	- poskytovatel podpory - příjemce podpory - zřizovatel veřejné výzkumné instituce	- poskytovatel podpory - příjemce podpory - zřizovatel veřejné výzkumné instituce
Vzdělávací systém	- zřizování škol a školských zařízení - odpovědnost za stav, koncepci a rozvoj vzdělávací soustavy - vytváření podmínek pro výkon ústavní a ochranné výchovy a preventivně výchovnou péči - registrace vnitřních předpisů vysokých škol - kontrola hospodaření - financování škol a školských zařízení	- zřizování škol a školských zařízení - tvorba koncepcí a programů - zajištění podmínek pro uskutečňování středního a vyššího odborného vzdělávání, vzdělávání dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním, dále jazykového, základního uměleckého a zájmového vzdělávání a pro výkon ústavní výchovy	- zřizování škol a školských zařízení - tvorba koncepcí a programů - zajištění podmínek pro plnění povinné školní docházky dětí s místem trvalého pobytu na jejím území a děti umístěných na jejím území ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy, které se nevzdělávají ve školách zřízených při těchto školských

		<ul style="list-style-type: none"> - zajištění dopravy žáků a studentů do spádové školy - financování škol a školských zařízení 	<ul style="list-style-type: none"> zařízeních - financování škol a školských zařízení
Zdravotnictví	<ul style="list-style-type: none"> - zřizování a správa zdravotnických zařízení - financování 	<ul style="list-style-type: none"> - odpovědnost za organizaci a zajištění lékařské pohotovostní služby, lékárenské pohotovostní služby a pohotovostní služby v oboru zubní lékařství a prohlídek těl zemřelých mimo zdravotnické zařízení na svém území - záchranná služba - udělení oprávnění k poskytování zdravotních služeb - předávání údajů o zdrojích hluku Ministerstvu zdravotnictví - akční plány v oblasti ochrany před hlukem 	<ul style="list-style-type: none"> - zřizování a správa zdravotnických zařízení
Sociální služby	<ul style="list-style-type: none"> - řízení a kontrola - strategické plány a koncepce - zřizování zařízení sociálních služeb - výplata dávek - kontrola poskytování sociálních služeb 	<ul style="list-style-type: none"> - zřizování zařízení sociálních služeb - spolupráce s poskytovateli sociálních služeb - koordinuje poskytování sociálních služeb - činnost sociálních pracovníků 	<ul style="list-style-type: none"> - zřizování zařízení sociálních služeb - zajištění sociálních služeb - koordinace poskytovaných sociálních služeb - činnost sociálních pracovníků

		<ul style="list-style-type: none"> - střednědobý plán a koncepce - zajištění dostupnosti sociálních služeb - zajištění informovanosti 	<ul style="list-style-type: none"> - střednědobý plán a koncepce - zajištění dostupnosti sociálních služeb - zajištění informovanosti - poradenství při poskytování sociální péče - sociálně právní ochrana dětí
Trh práce	<ul style="list-style-type: none"> - tvorba a aktualizaci Národní soustavy povolání - řídicí, kontrolní, koordinační a metodická činnost 	<ul style="list-style-type: none"> - pověřené kontaktní místo veřejné správy - podíl na zpracování a aktualizaci Národní soustavy povolání - spolupráce s orgány státní správy - řídicí, koordinační, kontrolní a metodická činnost 	<ul style="list-style-type: none"> - pověřené kontaktní místo veřejné správy - podíl na zpracování a aktualizaci Národní soustavy povolání - spolupráce s orgány státní správy - centrální registrační místo
Mezinárodní spolupráce	<ul style="list-style-type: none"> - účast v mezinárodních organizacích - navazování mezinárodní spolupráce 	<ul style="list-style-type: none"> - spolupráce na smluvním podkladě 	<ul style="list-style-type: none"> - vytváření dobrovolných svazků obcí, skupin MAS a euroregionů

III.

**Analýza nejdůležitějších změn v navrhovaném
Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES)
č. 1082/2006 ze dne 5. července 2006 o
evropském seskupení pro územní spolupráci.**

1. Evropské seskupení pro územní spolupráci

Evropská seskupení pro územní spolupráci (dále také „ESÚS“) byla zavedena v zájmu překonání překážek, která brání územní spolupráci v Evropské unii. Umožňují vytvořit nástroj pro spolupráci na úrovni Evropské unie, který vytvoří spolupracující seskupení s právní subjektivitou. Evropská seskupení pro územní spolupráci tak představují novou možnost pro realizaci spolupráce mezi regiony. Zásadní je zejména skutečnost, že tato seskupení mají právní subjektivitu, tím se jednotlivým regionům otevírají další významné možnosti pro jejich rozvoj (možnost provádět programy spolufinancované ze strukturálních fondů, možnost provádět opatření územní spolupráce vycházejících výlučně z podnětu členských států atd.) *„ESÚS jako jeden ze tří cílů regionální politiky EU je novinkou v tom smyslu, že umožňuje vznik seskupení regionálních a místních orgánů z různých členských států, aniž by předtím bylo třeba podepsat mezinárodní dohodu a ratifikovat ji národními parlamenty. Členské státy však musí dát svůj souhlas s účastí členů ze svého území.“*¹ Tato seskupení mají následně rozvíjet přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráci mezi svými členy k posílení hospodářské a sociální soudržnosti.

Základním právním předpisem upravujícím evropská seskupení pro územní spolupráci je na evropské úrovni Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1082/2006 ze dne 5. července 2006 o evropském seskupení pro územní spolupráci. Jelikož se jedná o nařízení, které je v rámci Evropské unie přímo použitelné, nevyžaduje se jeho implementace do právního řádu České republiky formou vnitrostátních právních předpisů. Český zákonodárce na základě požadavku obsaženého v uvedeném nařízení konkretizoval dílčí ustanovení právním předpisem na vnitrostátní úrovni. Tímto předpisem je zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů. Významná je pak zejména jeho novelizace zákonem č. 154/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů. Právě

¹ Evropská seskupení pro územní spolupráci (ESÚS) [online]. Ministerstvo pro místní rozvoj [cit. 1. 12. 2013]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Regionalni-politika/Evropska-seskupeni-pro-uzemni-spolupraci>.

tento změnový zákon zavádí ESÚS a podmínky jeho vzniku a fungování do českého právního řádu.

2. Charakteristika Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1082/2006 ze dne 5. července 2006 o evropském seskupení pro územní spolupráci

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1082/2006 ze dne 5. července 2006 o evropském seskupení pro územní spolupráci obsahuje kromě preambule 18 článků, ve kterých jsou podrobně popsány podmínky fungování ESÚS.

Na úvodní ustanovení, která regulují povahu ESÚS (zejména jeho právní subjektivitu, cíle a postavení v členských státech), navazují články pojednávající o rozhodném právu a složení ESÚS. Podle těch sdružuje ESÚS členy, kteří se řadí mezi členské státy, regionální orgány, místní orgány nebo veřejnoprávní subjekty. Podmínkou pro vytvoření sdružení je, že se členové nacházejí na území nejméně dvou členských států.

Z pohledu existence ESÚS jsou stěžejní články 4 a 5, které upravují nejprve jeho zřízení a následně i nabývání právní subjektivity. Kontrolu hospodaření s veřejnými finančními prostředky vykonávají příslušné úřady členského státu, v němž má ESÚS sídlo.

Úkoly, které vykonává ESÚS, stanoví úmluva, na níž se dohodnou jednomyslně jeho členové. Každý ESÚS musí mít také stanovy, které rovněž přijímají jednomyslně všichni členové. ESÚS je na venek zastupováno ředitelem, který jedná jeho jménem. Nařízení rovněž reguluje odpovědnost vzniklého seskupení, když stanoví, že odpovídá vůči třetím osobám za jednání svých orgánů a také za své dluhy jakékoliv povahy.

Nařízení o evropském seskupení pro územní spolupráci umožňuje rozvoj spolupráce mezi zainteresovanými subjekty. Tato spolupráce často probíhala již dříve na neformální bázi či prostřednictvím jiných nástrojů. Nicméně právě díky

tomuto nařízení byly zjednodušeny a sjednoceny podmínky právních rámců uplatňujících se na přeshraniční spolupráci v EU.²

3. Analýza nejdůležitějších navrhovaných změn

V čl. 17 nařízení o evropském seskupení pro územní spolupráci byl stanoven požadavek, aby Komise předložila Evropskému parlamentu a Radě zprávu o uplatňování tohoto nařízení, včetně návrhů na jeho změny, a to do 1. srpna 2011. Dne 29. července 2011 byl tento požadavek splněn a Komise předložila zprávu o uplatňování nařízení. Na základě provedených konzultací určili členové Komise oblasti možných zlepšení, které upřesnili v návrhu Nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1082/2006 ze dne 5. července 2006 o evropském seskupení pro územní spolupráci (ESÚS), pokud jde o vyjasnění, zjednodušení a zlepšení zřizování a provádění takovýchto uskupení.

Základní výtky jednotlivých ESÚS i Komise jako takové směřovaly k problematice zřizování ESÚS. Zdůraznit je třeba zejména nedostatečnou koordinaci mezi členskými státy a různorodosti přeshraničních struktur a místních a regionálních orgánů.

Prezentované výtky je možné rozdělit do následujících skupin³:

- rozdílný status místních a regionálních orgánů v jednotlivých členských státech a také jejich působnosti;
- přijímání rozdílných rozhodnutí v rámci procesu vnitrostátního provádění;
- členství třetích zemí (mimo EU) a jejich regionálních a místních orgánů;
- problémy s interpretací nařízení v oblasti týkající se obsahových náležitostí úmluvy o založení ESÚS a na obsah stanov;
- problémy spojené s pracovními smlouvami;

² ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ. Uplatňování nařízení (ES) č. 1082/2006 o evropském seskupení pro územní spolupráci (ESÚS). Dostupné z: https://portal.cor.europa.eu/egtc/en-US/news/Documents/EC%20Report%20on%20EGTC%20-%202011%20COM%20462%20et%20SEC%20981/comm462-2011_part1_ext_cs.doc.

³ Viz ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ. Uplatňování nařízení (ES) č. 1082/2006 o evropském seskupení pro územní spolupráci (ESÚS).

- chybějící řešení pro případ, že je vypsána veřejná zakázka na provedení prací či služeb v jiném členském státě;
- nedostatečná informovanost jednotlivých zainteresovaných subjektů o existenci ESÚS;
- zdoluhavý proces zřizování ESÚS, který odrazoval od provádění změn v úmluvě nebo ve stanovách a další.

Komise po důkladné analýze navrhla následující koncepční změny:

- umožnění tichého souhlasu při založení ESÚS mezi veřejnoprávními subjekty určitého členského státu a státu, který není členem EU;
- Rozšíření účelu ESÚS na pokrývání strategie, plánování a správy regionálních a místních záležitostí odpovídajících politikám EU;
- Určení rozhodného práva pro provádění úmluvy ustavující ESÚS přímo v této úmluvě;
- Zlepšení spojená s dalšími předpisy a politikami EU;
- Zlepšení v oblasti sběru a šíření informací;

4. Analýza jednotlivých změnových ustanovení se stručným komentářem

V čl. 1 odst. 1 dochází pouze k terminologické změně, kdy bude výraz „Společenství“ nahrazen výrazem „Unie“, který je nyní používán pro označení Evropské unie.

V čl. 1 odst. 2 bude pouze mírně terminologicky změněna definice cíle ESÚS, kdy byla zrušena legislativní zkratka „územní spolupráce“ a také bude zrušeno omezení pro zřizování ESÚS za výhradním účelem posílení hospodářské a sociální soudržnosti (nově bude vypuštěno slovíčko „výhradně“). Umožní to zřizovat ESÚS i za jiným účelem. Dále bude do čl. 1 přidán nový odstavec 5, který zní „*Sídlo ESÚS se nachází v členském státě, podle jehož práva je zřízen alespoň*

jeden z členů.“ Důvodem je pravděpodobně zamezení zřizování sídla ESÚS i v jiných členských státech než těch, jejichž subjekty jsou na ESÚS zúčastněny.

Změny v čl. 2 rozšiřují okruh právních předpisů, kterými se musí ESÚS řídit, a to i na jiné právní předpisy Evropské unie. Pro ESÚS se tím nic nemění, jelikož stejně se těmito předpisy muselo s ohledem na primární právo Evropské unie řídit. Zajímavá je však změna v určení rozhodného práva, kdy je přidána možnost, že se některé záležitosti mohou řídit nejen právem členského státu, v němž má ESÚS sídlo, ale také právem členského státu jiného (konkrétně toho, ve kterém vykonávají statutární orgány své pravomoci nebo v němž ESÚS vykonává svojí činnost). Pravděpodobně jde o reakci na skutečnost, že ESÚS může koncentrovat své aktivity i na území jiného státu než je stát, ve kterém sídlí. Omezuje se tím tak „umělý“ výběr domicilu za účelem volby příznivějšího právního řádu.

Změna v čl. 3 rozšiřuje okruh subjektů, které se mohou stát členy ESÚS, o orgány na vnitrostátní úrovni, veřejné podniky a také o subjekty ze třetích zemí nebo zámořských území (podmínky pro přistoupení členů ze třetích zemí nebo zámořských území stanoví nový čl. 3a). V budoucnu dle plánů předkladatelů bude možné ESÚS využívat ke společné správě veřejných služeb obecného hospodářského zájmu nebo infrastruktur. Změna v čl. 3 odst. 2 reaguje na zavedení čl. 3a a stanoví výjimku z pravidla, že ESÚS sdružuje členy pocházející z území nejméně dvou členských států (nově může jít o člena z jednoho členského státu a člena z třetí země nebo zámořského území).

Čl. 4 bude výslovně stanoveno, že v případě budoucího člena ESÚS je potřeba kromě schválení účasti tohoto člena v ESÚS dotyčným členským státem nově mít schválenou i úmluvu o založení ESÚS. Pokud se členský stát nevyjádří do 6 měsíců, pak se aplikuje tzv. „souhlas mlčením“ a úmluva se považuje za schválenou. Odst. 3a je poté reakcí na zavedení možnosti, členem ESÚS bude subjekt ze třetích zemí nebo zámořských území. Nově je také vypuštěn požadavek na schválení stanov ESÚS všemi členy.

Čl. 5 znovu reaguje na změnu ve schvalování úmluvy a stanov, kdy se nově registrují a zveřejňují kromě stanov a jejich změn také i úmluva a její změny. Úmluva tak oproti předchozí úpravě nabývá na důležitosti. Nařízení bude nově rozlišovat mezi úmluvou, již se stanoví základní prvky budoucího ESÚS, a stanovami, jež stanoví prvky provádění. Jelikož se jedná o samostatné dokumenty, mělo by být schvalování členskými státy omezeno pouze na úmluvu.⁴

V čl. 6 odst. 4 se jedná pouze o terminologickou změnu, která nemá vliv na dosavadní aplikaci ustanovení.

V čl. 7 odst. 2 bude zrušena podmínka, že všechny úkoly musí spadat do pravomocí každého člena. Nově stačí, aby tyto úkoly spadaly do pravomocí alespoň jednoho člena z každého členského státu, který je v ESÚS zastoupen. Změny v odst. 3 jsou opět terminologického rázu a reagují na změny v jednotlivých dokumentech i na změnu programového období (2014-2020). Změny v odst. 4 následně reagují na nutnost konkretizace některých ustanovení, v tomto případě se jedná o možnost stanovit podmínky používání určitého prvku infrastruktury, kterou ESÚS spravuje.

V čl. 8 dojde k zásadní změně v obsahu úmluvy o založení ESÚS. Nově bude muset tato úmluva obsahovat také:

- zvláštní právo Unie nebo vnitrostátní právo rozhodné pro výklad a prosazování úmluvy;
- případná opatření pro účast členů ze třetích zemí nebo zámořských území;
- pravidla použitelná pro zaměstnance ESÚS (vč. personálního řízení a způsobů naboru zaměstnanců);

---

⁴ Návrh Nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1082/2006 ze dne 5. července 2006 o evropském seskupení pro územní spolupráci (ESÚS), pokud jde o vyjasnění, zjednodušení a zlepšení zřizování a provádění takovýchto uskupení, s. 7.

- v případě ESÚS s omezenou odpovědností opatření pro odpovědnost členů.

Analyzované změnové nařízení také zavádí výjimky z uvedeného obsahu úmluvy, zejména pokud jde o rozsah území.

Změny v čl. 9 se týkají obsahu stanov, kdy tyto již nebudou muset kopírovat všechna ustanovení úmluvy, ale spíše ji budou svým obsahem doplňovat. Některá obsahová ujednání se také ze stanov přesunou přímo do úmluvy, jak již bylo avizováno výše. Schvalování

V čl. 11 jsou navrhovány pouze legislativně technické (terminologické) změny.

Změnám bude podrobena také oblast odpovědnosti ESÚS za své dluhy. Nově je zrušena možnost omezení či vyloučení odpovědnosti člena za vzniklé závazky v případě odlišné vnitrostátní úpravy. Jedná se o krok směrem ke sjednocení aplikace jednotlivých ustanovení na všechny členy ESÚS se stejnými důsledky. Zároveň je zavedena pro členské státy možnost, aby ESÚS, jehož členové mají omezenou odpovědnost, uzavřelo vhodné pojištění za účelem krácení rizik. Opět se jedná o krok směrem k posílení jistoty partnerů ESÚS a členských států.

V čl. 15 jsou navrhovány pouze legislativně technické (terminologické) změny.

V čl. 16 bude nově upravena povinnost členských států nejen informovat Komisi o veškerých předpisech přijatých na základě tohoto nařízení, ale také povinnost tyto předpisy nebo jejich změny Komisi předložit, aby ta mohla informovat ostatní členské státy o této skutečnosti a uvedené předpisy jim předat. Jedná se o zvýšení úrovně informovanosti mezi jednotlivými členskými státy zainteresovanými na ESÚS.

V návrhu na změnu čl. 17 je stanoveno nové datum, dokdy předloží Komise hodnotící zprávu Evropskému parlamentu, Radě a Výboru regionů. Původní požadavek na předložení zprávy do srpna 2011 již byl splněn a stanovení nového data předložení zprávy je jedním z nástrojů, jak zjistit, zda provedené změny byly správné či nikoliv. Nový čl. 17 zároveň zavádí povinnost pro Komisi formou aktů v přenesené pravomoci ukazatele, na základě které bude později zpráva zpracována. Podrobné podmínky pro přijímání aktů v přenesené pravomoci bude obsahovat nově zaváděný čl. 17a.

V rámci přechodných ustanovení bude stanovena výjimka pro ESÚS, která byla zřízena před vstupem pozměňovacího nařízení v platnost. Tato ESÚS nemají povinnost sladit své úmluvy a stanovы s ustanoveními pozměňovacího nařízení. Výjimky jsou stanoveny také pro ESÚS, u nichž již byl zahájen postup pro jejich zřízení před datem platnosti (a v některých případech použitelnosti) pozměňovacího nařízení.

5. Zhodnocení

Navrhované změny Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1082/2006 ze dne 5. července 2006 o evropském seskupení pro územní spolupráci jsou v některých případech pouze kosmetického rázu (např. v případě změn terminologických, kdy je potřeba reagovat na vývoj v legislativě Evropské unie). Jindy se však jedná o změny zásadní, které následují v reakci na společenskou poptávku. S ohledem na skutečnost, že původní nařízení o evropském seskupení pro územní spolupráci je zde již několik let aplikováno, bylo potřeba porovnat stávající a původně zamýšlený stav a zhodnotit, zda nařízení naplnilo svůj účel či nikoliv. Na základě tohoto zhodnocení následně byly navrženy koncepční změny, které se dílčím způsobem promítnou do celého nařízení. Jde zejména o silnější zapojení členů ze třetích zemí a zámořských oblastí, dále pak změny v souvislosti s rozšířením výčtu subjektů, které se mohou do ESÚS zapojit a v neposlední řadě i větší obsahové i formální rozlišení mezi úmluvou a stanovami ESÚS. S tím souvisí i posílení informační povinnosti jednotlivých členských států za účelem zvýšení úrovně informovanosti a transparentnosti. Posílen je rovněž kontrolní

mechanismus, zejména pokud jde o oprávnění Komise při přijímání aktů v přenesené pravomoci a omezení či zrušení některých sporných ustanovení. Zajímavá se jeví také konkretizace ustanovení týkajících se zaměstnanců a pracovních smluv, možné rozšíření oblastí působnosti ESÚS, či zavedení povinného pojištění. Všechna tato opatření by měla vést k usnadnění zřizování a fungování ESÚS, lepšímu pochopení některých nejasných ustanovení a zvýšení účinnosti a efektivity ESÚS při podpoře spolupráce v rámci evropských politik.

Jak na tyto změny bude následně reagovat český zákonodárce při změně vnitrostátní úpravy, není doposud jasné. Pravděpodobně se připraví další novela stávajícího zákona o podpoře regionálního rozvoje, která bude na zaváděné změny v evropské legislativě adekvátně implementovat. Důležité je však znovu připomenout, že stávající ESÚS nebudou nuceny sladit svou úmluvu a stanovy s prováděnými změnami.

POUŽITÁ LITERATURA

Odborná literatura

Průcha, P.: *Správní právo (obecná část)*. 4. doplněné a opravené vydání. Brno : Masarykova univerzita, 2001,

Hendrych, D. a kol.: *Správní právo. Obecná část*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009

PEKOVÁ, J., a kol., *Veřejný sektor – řízení a financování*. 1. Vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2012

Právní předpisy

- zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, v platném znění
- zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v platném znění
- zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, v platném znění
- zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, v platném znění
- zákon č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě, v platném znění
- zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), v platném znění
- zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, v platném znění
- zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění
- zákon č. 114/1995 Sb., o vnitrozemské plavbě, v platném znění
- zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, v platném znění
- zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí, v platném znění

- zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), v platném znění, a dále jen zákon o obcích
- zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), v platném znění, a dále jen zákon o krajích
- zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, v platném znění
- zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu a vývoje), v platném znění
- zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, v platném znění
- zákon č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu, v platném znění
- zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, v platném znění
- zákon č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie a některých příslušníků jiných států a o změně některých zákonů (zákon o uznávání odborné kvalifikace), v platném znění
- zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, v platném znění
- zákon č. 194/2010 Sb., o veřejných službách v přepravě cestujících a o změně dalších zákonů, v platném znění
- zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy
- zákon č. 216/2002 Sb., o ochraně státních hranic, v platném znění
- zákon č. 25/2008 Sb., o integrovaném registru znečišťování životního prostředí a o integrovaném systému plnění ohlašovacích povinností v oblasti životního prostředí a o změně některých zákonů, v platném znění
- zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), v platném znění

- zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, v platném znění
- zákon č. 266/1994 Sb., o dráhách, v platném znění
- zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, v platném znění
- zákon č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, v platném znění
- zákon č. 312/2002 Sb., o úřednicích územních samosprávných celků a o změně některých zákonů, v platném znění
- zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, v platném znění
- zákon č. 341/2005 Sb., o veřejných výzkumných institucích, v platném znění
- zákon č. 361/2000 Sb., o silničním provozu, v platném znění
- zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy, v platném znění
- zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, v platném znění
- zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, v platném znění
- zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), v platném znění
- zákon č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání a o změně zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, v platném znění
- zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, v platném znění
- zákon č. 49/1997 Sb., o civilním letectví, v platném znění
- zákon č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích, v platném znění

- zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), v platném znění
- zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, v platném znění
- zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, v platném znění
- zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, v platném znění
- zákon č. 61/2000 Sb., o námořní plavbě, v platném znění
- zákon č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách a o změně některých zákonů, v platném znění
- zákon č. 77/2002 Sb., o akciové společnosti České dráhy, v platném znění
- zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, v platném znění
- vyhláška č. 104/1997 Sb., kterou se provádí zákon o pozemních komunikacích, v platném znění

Elektronické zdroje

Webové stránky Ministerstva pro místní rozvoj. Zdroj: www.mmr.cz

Webové stránky Agentury pro podporu podnikání a investic CzechInvest. Zdroj: www.czechinvest.org

Webové stránky Ministerstva práce a sociálních věcí. Zdroj: www.mpsv.cz

Webové stránky Ministerstva vnitra. Zdroj: www.mvcr.cz